

АНКЕТА О РАДНОЈ СНАЗИ - АПРИЛ 2012. -

МЕТОДОЛОШКО УПУТСТВО

Београд, април 2012. године

ИЗДАВАЧ

Републички завод за статистику, Београд, Милана Ракића 5

ЗА ИЗДАВАЧА

Проф. др Драган Вукмировић, директор

Приликом коришћења података објављених у овој публикацији обавезно је
навођење извора

Предговор

Ова свеска садржи методолошко упутство за спровођење истраживања "Анкета о радној снази". Истраживање ће бити спроведено у априлу 2012. године на основу Уредбе о утврђивању појединих статистичких истраживања ("Службени гласник РС", бр. 110/2009).

Упутство садржи сва неопходна методолошка објашњења, која се односе на циљеве анкете, дефиниције које се примењују у анкети, јединице посматрања, јединице анкетања и њихова обележја, као и на обавезе свих учесника током спровођења анкете.

При утврђивању овог методолошког упутства примењене су статистичке норме садржане у регулативама и препорукама Eurostat-а и Међународне организације рада.

Београд, април 2012.

Директор

Проф. др Драган Вукмировић

Садржај

Предговор	3
АНКЕТА О РАДНОЈ СНАЗИ, април 2012.	7
ОПШТИ ДЕО	7
Правни основ	7
Шта је анкета о радној снази	7
Циљ анкете о радној снази	7
Потреба и оправданост ревизије истраживања	7
Основни концепти и дефиниције	8
Циљна популација	8
Јединица посматрања и јединица анкетирања	9
Период посматрања	9
Тајност података	9
Инструменти за спровођење анкете	10
Организација припреме и спровођења анкете	10
Инструктори	10
Контролори	11
Анкетари	11
Дужност анкетара	12
Припрема анкетара пре одласка на терен	12
Пристап домаћинству	12
Концентрација материјала	13
УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ СПИСКА ДОМАЋИНСТАВА ИЗАБРАНИХ У УЗОРАК (ОБРАЗАЦ АРС-а)	14
УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ УПИТНИКА АРС	14
Демографска обележја чланова домаћинства	15
Контролне тачке (попуњава анкетар)	20
Информације о даваоцу података	21
Радни статус	21
Карактеристике главног посла	26
Карактеристике другог (допунског, додатног) посла	42
Тражење другог посла	43
Претходно радно искуство	44
Тражење запослења	46
Главни статус	53
Ситуација пре годину дана	54
Статус у националној служби за запошљавање	54
Образовање и/или обука	55
Финансијска ситуација у домаћинству	61
Сарадња са домаћинством	61
Извештај анкетара	62

АНКЕТА О РАДНОЈ СНАЗИ април 2012.

ОПШТИ ДЕО

Правни основ

Анкета о радној снази (АРС) спроводи се почев од 1994. године, а у 2012. години врши се на основу Уредбе о утврђивању појединих статистичких истраживања ("Службени гласник РС", бр. 110/2009).

Шта је анкета о радној снази

Анкета је метод истраживања који се заснива на узорку јединица посматрања, а упитник је основни инструмент за добијање одговора, путем интервјуа, о предмету истраживања. Анкета о радној снази је истраживање усмерено на домаћинство и дизајнирано је тако да се прибаве информације о тржишту рада и карактеристикама радне снаге. С обзиром на значајне трошкове које би изискивао обухват свих домаћинстава, анкета се спроводи на узорку изабраних домаћинстава.

Циљ анкете о радној снази

Основни циљ анкете о радној снази је добијање података о основним радним карактеристикама становништва и процена укупне радне снаге у земљи према следећим препорукама и дефиницијама: COUNCIL REGULATION (EC) No 577/98, COUNCIL REGULATION (EC) No 377/2008, REGULATION (EC) No 1991/2002 и No 2257/2003 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL, COMMISSION REGULATION (EC) No 1897/2000, 430/2005 и 377/2008. Према овим дефиницијама, радну снагу (активно становништво) чине сва лица која раде (макар 1 сат седмично) или активно траже посао у циљу стицања средстава за живот.

Основне категорије које се истражују су: укупна запосленост и незапосленост, неактивност, као и демографске, социоекономске, образовне и друге карактеристике становништва у свакој од ових категорија.

Главни циљ анкете је добијање информација о понашању појединих категорија становништва на тржишту рада, које омогућавају примену савремених метода анализе са било ког научног аспекта: економског, социолошког, психолошког итд., као и обезбеђивање упоредивости добијених података са подацима других земаља. Због тога се анкета, начином избора узорка и дефинисањем упитника, ослања на препоруке Међународне организације рада и Eurostat-a, с којима је у потпуности хармонизирана.

Потреба и оправданост истраживања

С обзиром да се последњих деценија све теже утврђује граница између активног и неактивног становништва, због тога што поједине категорије становништва често напуштају или улазе у контингент радне снаге, континуирано праћење дешавања на тржишту рада постало је императив за све развијене земље тржишне привреде, као и за велики број неразвијених земаља и земаља у транзицији. Услед тога се појмови запослени, незапослени и неактивни утврђују на основу ситуације у седмици која је претходила анкетирању.

Почев од првих истраживања радне снаге у свету, дефиниције које се примењују у анкети, садржај анкете, као и периодика спровођења истраживања, стално се мењају и допуњују.

Од 2004. године, у нашој земљи, почело је редовно усаглашавање методологије Анкете о радној снази са међународним препорукама, у циљу потпуног ажурирања и усклађивања са захтевима Eurostat-а, ради обезбеђивања могућности поређења са другим земљама.

Основни концепти и дефиниције

Главни циљ истраживања радне снаге је добијање података о три основна, међусобно искључива контингента становништва старог 15 и више година, а то су: **запослена**, **незапослена** и **неактивна** лица.

Становништво се разврстава у једну од наведених група на основу информација из упитника, које се односе на активност анкетираних лица у седмици. Подаци добијени на овај начин разликују се од података о запосленим и незапосленим лицима који се добијају преко других статистичких истраживања.

У анкети се не узима у обзир формални статус лица које се анкетира, него се његов радни статус одређује на основу активности коју је обављало у посматраној седмици. Тако се као запослено лице у анкети, поред лица које има посао, може појавити и лице које је формално без запослења, ако је у посматраној седмици обављало неки посао (најмање 1 сат) у циљу стицања средстава за живот. Исто тако се, формално незапослено лице (које је пријављено Националној служби за запошљавање), а које у периоду који се односи на претходне 4 седмице није предузимало активне кораке у циљу тражења посла и није у могућности да почне да ради у року од две седмице, у анкети сматра неактивним лицем. У другом случају, формално незапослено или неактивно лице (лице без посла, пензионер, студент, домаћица и др.), које је у посматраној седмици обављало неки плаћени посао, сматраће се запосленим, без обзира на његов формални статус.

Целокупно становништво сваке земље дели се на оно:

- које ради (запослени) и
- које не ради (неактивни и незапослени)

Са аспекта радне активности, становништво једне земље дели се на:

- активно (запослени и незапослени) и
- неактивно

Циљна популација

У анкети о радној снази циљна популација је стално становништво које према Европском систему рачуна (ЕСА95) чине:

- лица која бораве или намеравају да бораве на територији Републике Србије годину дана или дуже;
- лица која су чланови анкетираног домаћинства, а која су одсутна или намеравају да буду одсутна из домаћинства краће од годину дана.

Уважавајући специфичне националне потребе, циљну групу представљају и лица која су чланови анкетираног домаћинства, а која су одсутна или намеравају да буду одсутна из домаћинства дуже од годину дана, јер бораве у другој општини на територији Републике Србије или се школују у иностранству, али је њихов економски интерес везан за анкетирано домаћинство (повремено долазе у домаћинство, добијају финансијска средства из тог домаћинства или улажу финансијска средства у то домаћинство). Лица која спадају у ову категорију не припадају циљној групи АРС према међународним препорукама, али се она могу, ако је то потребно, искључити ради поређења са другим земљама.

На пример: анкетом треба да се обухвата и сезонски радник чије се домаћинство налази на територији Србије, а који краће од годину дана ради у иностранству, као и лице које ради или студира ван места становања, а викендом или ређе се враћа у место становања (где му се налази домаћинство).

Циљну групу не представљају лица која бораве или намеравају да бораве у Србији краће од годину дана, као и лица која су одсутна или намеравају да буду непрекидно одсутна из анкетираног **домаћинства** годину дана и дуже јер живе и/или раде у иностранству, или су се трајно иселила из домаћинства.

Јединица посматрања и јединица анкетања

Јединица избора и јединица посматрања у анкети је домаћинство изабрано у узорак.

Домаћинством се сматра: **а)** свака породична или друга заједница лица која изјаве да заједно живе и троше своје приходе за задовољавање основних животних потреба (трошкови становања, исхране итд.), **без обзира да ли се у време анкетања сви чланови налазе у месту где је домаћинство настањено или ван тог места;** **б)** свако лице које живи само (самачко домаћинство), а које нема своје домаћинство у другом месту, које живи у посебном, или у дељивом стану као самац или као подстанар, без обзира да ли станује у истој соби са другим самцем или с члановима домаћинства - станодавца, али с њим не троши своје приходе, него само плаћа услуге становања.

У овој анкети се не обухватају колективна домаћинства (дом или хотел за самце, студентски, ђачки дом и интернат, дом за децу и омладину ометену у психофизичком развоју, дом за социјално угрожену децу, дом за старе и изнемогле, дом за одрасле инвалиде, колективни смештај избеглих лица, манастири, самостани и сл.).

Јединица анкетања је члан изабраног домаћинства и то:

У првом делу упитника, односно у модулу Демографска обележја, прикупљају се подаци о свим члановима домаћинства, док се остали делови упитника - модули односе на чланове домаћинства који су стари 15 и више година.

За децу, неспособна и одсутна лица одговоре на питања у упитнику треба да да неки други одрасли члан домаћинства.

Период посматрања

Период посматрања за месец април 2012. године је седмица од 16. априла до 22. априла и на тај период се, у овом истраживању, односи термин "посматрана седмица". Период анкетања почиње првим даном након истека седмице посматрања и траје 14 дана. За истраживање које ће се спровести у априлу 2012. године период анкетања траје од 23. априла до 6. маја. У анкети седмица почиње од понедељка, а завршава се недељом.

Тајност података

За све учеснике у анкети важно је да знају да су индивидуални подаци (за лица и домаћинства) добијени анкетом службена тајна и да су обавезни да поштују правила којима ће се та тајност штитити.

- а) Треба посебно водити рачуна о томе да нико, ко за то није службено надлежан, нема приступа попуњеним упитницима. То значи да лица у домаћинствима која се анкетају не смеју да виде попуњене упитнике других лица и других домаћинстава.
- б) Попуњене упитнике не треба остављати тако да буду доступни неовлашћеним лицима (у колима, на радном столу, на јавном месту и сл.). Попуњене упитнике треба одлагати у за то посебно одређеној просторији у статистичком одељењу.
- в) Сечена сазнања о анкетираним лицима и домаћинствима треба држати у строгој тајности.
- г) Треба одговорно поступати са попуњеним упитницима, како не би дошли у руке лицима која их могу злоупотребити.
- д) Неопходно је обавестити контролора о евентуално изгубљеним упитницима или другим неподвижним околностима.

Тајност индивидуалних података о домаћинствима и лицима загарантована је одредбама чл. 27. Закона о статистичким истраживањима ("Сл. гласник РС" бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 101/2005). Резултати ће се објављивати у агрегираном облику, чиме ће у потпуности бити заштићена тајност прикупљених података.

Инструменти за спровођење анкете

За спровођење Анкете о радној снази утврђени су следећи методолошки инструменти:

1. Списак домаћинстава изабраних у узорак (АПС-а),
2. Упитник (АПС),
3. Упутство за попуњавање.

Организација припреме и спровођења анкете

У складу са Програмом статистичких истраживања, организацију припреме и спровођење, као и обраду прикупљених података, врши Републички завод за статистику Србије, а непосредни извршиоци анкете су: **анкетари, контролори и инструктори.**

Обавезе Републичког завода за статистику су следеће:

- да изради неопходне методолошке инструменте (образац АПС-а, тј. списак домаћинства изабраних у узорак, основни упитник АПС, упутство за попуњавање);
- да одреди метод анкетирања и изврши избор примарних јединица (пописни кругови);
- да изради списак домаћинстава у оквиру изабраних пописних кругова;
- да штампа анкетни материјал и изврши његову дистрибуцију;
- да одреди инструкторе и организује инструктажу;
- да контролише спровођење анкете;
- да даје допунска упутства, ради једнообразног решавања проблема искрслих у току анкете;
- да врши унос материјала на медијуме;
- да врши логичку и рачунску контролу података;
- да врши статистичку анализу и оцену грешке узорка;
- да изради пројекат обраде;
- да врши обраду и табелирање података;
- да врши публикување и дисеминацију података;
- да обезбеди финансијска средства за организацију и спровођење анкете;
- да, са својим подручним одељењима врши избор анкетара и контролора;
- да доставља писана обавештења изабраним домаћинствима;
- да контролише спровођење анкете на терену;
- да врши визуелну и логичку контролу прикупљеног материјала, као и контролу обухвата;
- да врши концентрацију материјала и његову доставу на даљу обраду;
- да врши и све друге послове који су неопходни за успешну реализацију анкете.

Инструктори

Инструктори се одређују из редова запослених у статистици. Инструктори одржавају инструктаже контролорима и анкетарима и настоје да их што боље обуче за спровођење анкете на терену. Врше, такође, избор домаћинстава у узорак.

У току спровођења анкете, инструктори имају задатак да: контролишу правилност рада контролора и анкетара у свим фазама њиховог рада; дају тумачење појединих спорних питања која се појаве у току анкетирања; брину о стриктној примени упутства; врше контролу материјала који је контролор предао; проверавају комплетност, исправност и сређеност материјала и предузимају одговарајуће мере уколико утврде да у њему има већих недостатака.

Контролори

Контролори се одређују из редова запослених у статистичким органима.

Дужности контролора су следеће:

- да обавезно присуствују инструктажи;
- да потпуно познају сва упуста и обрасце, неопходне за спровођење анкете, а посебно да познају поступак анкетања и попуњавања АРС упитника;
- да припреме и организују спровођење анкете на терену;
- да сарађују са анкетарима у току анкетања (на договореној локацији и телефоном);
- да решавају све проблеме с којима се анкетари сусрећу на терену и, по потреби, да контактирају са инструкторима;
- да врше сталну контролу материјала преузетог од анкетара и да, по потреби, захтевају од анкетара да на лицу места (у домаћинству) изврши исправку;
- да, по извршеној контроли, уз потпис којим оверавају исправност материјала, преузимају комплетан материјал од анкетара;
- да врше шифрирање материјала (занимања, делатности);
- да целокупан материјал, претходно исконтролисан, исправан и сређен, достављају у централу Републичког завода за статистику ради уноса и даље обраде.

Приликом преузимања материјала од анкетара, контролор је дужан да изврши следеће контроле:

- да ли су подаци из Списка изабраних домаћинстава унесени исправно у упитник АРС;
- да ли је за сва лица која имају 15 или више година, а која спадају у циљну популацију попуњен цео упитник;
- да ли је потпун и читак текст назива делатности и занимања, како би се могло извршити шифрирање;
- да ли је анкетање обављено у свим изабраним домаћинствима (провера потпуности обухвата).

По завршетку спровођења анкете, контролор саставља извештај о раду током спровођења анкете, који мора да садржи следеће информације:

- општу оцену рада анкетара, с препорукама за будући избор анкетара, с обзиром на старост, образовну структуру, занимања итд. Потребно је написати имена и презимена анкетара који су се показали изузетно успешним за време спровођење анкете;
- оцену спровођења анкете, с примедбама о евентуалним застојима, потешкоћама, предлозима за будућу организацију итд.;
- примедбе о упитнику, неким његовим нелогичностима, питањима на које анкетирани нису хтели да одговоре, нејасно постављеним питањима, питањима са већим бројем понуђених одговора итд.

Анкетари

Анкетари су основни носиоци извршења анкете и од њиховог рада у највећој мери зависи успех анкете. Од њиховог схватања значаја анкете, познавања поступка и начина анкетања, као и познавања суштине питања постављених у упитнику и њиховог тумачења зависи успешно извршење анкете. Поред тога, од њихове упорности и залагања у доброј мери зависи успех анкете. Због тога се, приликом одређивања лица за анкетаре, мора водити рачуна о њиховој способности и квалификованости. За анкетаре треба одређивати лица која ће у потпуности моћи да савладају методологију и садржину упитника, што је предуслов да би поверени задатак извршили са успехом. Анкетари се не могу бирати из редова запослених у званичним статистичким органима.

Дужности анкетара

Анкетар је дужан да одговорно и на време обави све послове који су му поверени.

Анкетар је дужан да дође на инструктажу спреман; тј. да претходно проучи сав материјал који је добио (методолошко упуство, упитнике АРС и образац АРС-а). Током упознавања са упитником, поред питања у делу демографска обележја, у којима се дефинише циљна популација, посебну пажњу треба посветити питањима из модула радни статус (која се налазе у колонама од 26– 42), којима се утврђује радни статус лица. На основу одговора на та питања, формирају се контингенти активних и неактивних лица од којих сваки има свој посебан правац кретања у упитнику. Такође, анкетар треба да изврши претходно анкетирање неког домаћинства, по свом слободном избору (може и свог домаћинства), пре доласка на инструктажу. Треба да забележи све примедбе и нејасноће које се, евентуално, појављују и да их разјасни на инструктажи.

Веома је важно да анкетар добро проучи упитник, нарочито "скокове" на поједина питања. На инструктажу је потребно доћи са испуњеним упитницима.

Анкетар је дужан је да присуствује целокупној инструктажи. У случају да не присуствује инструктажи, анкетар не може да учествује у анкети.

Анкетар је дужан да контролору даје на увид попуњене упитнике.

Ако упитници нису добро испуњени, анкетар је, по налогу контролора, дужан да се врати у домаћинство, како би успешно обавио свој задатак.

Уколико анкетар не може сам да нађе решење у упутствима, или се јаве неки неочекивани случајеви на терену, дужан је да се обавезно обрати контролору, те да поступи по добијеном објашњењу.

Анкетари су дужни да све податке о анкетираним домаћинствима и њиховим члановима чувају као службену тајну.

Припрема анкетара пре одласка на терен

На основу образаца АРС-а (Списак домаћинстава изабраних у узорак), који се доставља подручним одељењима, за све општине у којима се врши анкетирање, анкетар треба да попуни идентификационе податке на првој страници упитника АРС за домаћинства која ће да анкетира. Сваки анкетар треба да добије по један примерак методолошког упутства, три резервна упитника и по један АРС упитник за свако домаћинство. Ако у домаћинству има више од 8 чланова за то домаћинство треба узети додатни - резервни АРС упитник.

Приступ домаћинству

Анкетар посећује домаћинство да би добио његову сагласност за учешће у анкети. Од начина на који наступи анкетар много зависи да ли ће домаћинство одмах пристати на сарадњу. Зато је потребно да анкетар буде стрпљив у разговору са члановима домаћинства и да настоји да успостави однос поверења и разумевања.

Анкетар треба прво да се представи именом и презименом, да покаже своје овлашћење издато од Републичког завода за статистику и да објасни сврху свог доласка.

Дужан је да објасни да се ради о истраживању о радној активности становништва, које спроводи Републички завод за статистику, као једно од својих редовних истраживања од општедруштвеног значаја.

Треба да пита домаћинство да ли је примило писмо којим се најављује његов долазак, па ако није, треба да има спремну копију тог писма на којој је јасно истакнут печат Републичког завода за статистику.

Анкетар треба да замоли домаћинство да га прими у стан (кућу), како би детаљно објаснио о чему се ради. Пошто добије одобрење да уђе у стан, анкетар показује своје овлашћење и предаје писмо Републичког завода за статистику представнику домаћинства да би се упознао са његовим садржајем.

Када се представник домаћинства упозна са садржином писма, анкетар је дужан да, по потреби, да допунско објашњење у погледу начина организације и спровођења анкете. Том приликом, треба нарочито нагласити важност учествовања сваког изабраног домаћинства у анкети, пошто неучествовање може да доведе у питање успех ове скупе и важне статистичке акције. Анкетар, у разговору са представником домаћинства, треба да нагласи основна обележја анкете која су споменута у писму, а нарочито да нагласи потпуну анонимност анкете и случајност избора домаћинстава у узорак (нпр. као у лутрији, лотоу и другим играма на срећу).

Домаћинствима која, чак и после молбе, одбију да приме анкетара у стан треба још једном детаљно изложити циљ посете и покушати да се открије разлог због којег не желе да приме анкетара у стан. Међутим, ако домаћинство и даље остане при својој одлуци, анкетар треба да преда домаћинству упитник АРС и писмо Републичког завода за статистику, те да замоли чланове домаћинства да се упознају с циљем и садржајем анкете, с напоменом да ће их накнадно обићи, пошто се сами буду уверили да се ради искључиво о статистичком истраживању.

У сеоским домаћинствима, као и у домаћинствима приватника, анкетар треба посебно да нагласи обавезу тајности прикупљених података, због евентуалне бојазни да ће ови подаци бити коришћени за одређивање пореза.

Ако домаћинство и после свих убеђивања и објашњења од стране анкетара ипак одбије сарадњу, анкетар ће, по изласку из домаћинства, прибележити разлоге одбијања и о томе обавестити контролора. Контролор ће посетити то домаћинство и покушати да га увери у неопходност сарадње, односно учешћа у овом значајном статистичком истраживању. Ако и након тога домаћинство одбија сарадњу, у списку домаћинстава АРС-а за наведено домаћинство треба попунити колоне (7) и (8).

Уколико анкетар приликом прве посете не затекне никога у домаћинству, на вратима треба да остави Обавештење о поновном доласку у којем треба да наведе датум када ће поново посетити домаћинство, како би неко од одраслих чланова био присутан.

Концентрација материјала

Контролори стално прате рад анкетара и врше предвиђене контроле материјала. У другој фази анкете, контролори још једном коначно прегледају материјал и утврђују његову комплетност. Подручна одељења за статистику и одељење за Анкету о радној снази у Београду врше концентрацију материјала за своје подручје и воде евиденцију о приспећу и о броју приспелих упитника. Ова одељења, такође, врше визуелну контролу логичности и потпуности материјала, шифрирање и унос материјала. Сређен, шифриран и исконтролисан материјал доставља се у седиште Републичког завода за статистику на даљу обраду, где се врши детаљна логичка и рачунска контрола целокупног материјала и, након тога, обрада, табелирање и публикување података.

УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ СПИСКА ДОМАЋИНСТАВА ИЗАБРАНИХ У УЗОРАК (ОБРАЗАЦ АРС-а)

Свако подручно одељење добија списак изабраних домаћинстава за све пописне кругове (изабране у узорак) за општине које им припадају, са попуњеним колонама: (1), (2), (3), (4) и (5).

Уколико је на назначеној адреси (колона 6) дошло до промене лица на које се води домаћинство (колона 5), анкетар треба да прецрта одштампано име и презиме на обрасцу и упише име и презиме лица на које се води затечено домаћинство, без обзира да ли је у питању сасвим ново домаћинство или је у питању домаћинство лица чије је име одштампано на обрасцу, али то лице више не живи у домаћинству.

Уколико је дошло до промене назива улице у којој се налази изабрано домаћинство (колона 6), такође треба прецртати стари назив и унети нови назив улице.

Колоне (7) и (8), које се односе на разлоге неанкетирања и разлоге одбијања сарадње, попуњава анкетар. Колоне се попуњавају на крају обављеног анкетирања, односно у случају неанкетирања. Колона (8) се попуњава само ако је, као разлог неанкетирања, у колони (7) уписана шифра 1 (одбијање сарадње).

УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ УПИТНИКА АРС

Идентификациони подаци

Елементи за попуњавање идентификационих података налазе се на приложеном обрасцу АРС-а.

Период спровођења истраживања – уписују се месец и година на које се односи истраживање.

Подручно одељење – уписује се назив и шифра подручног одељења.

Општина, пописни круг, стан, домаћинство, група и редни број таласа, име и презиме лица на које се води домаћинство, улица и број, насеље – преписују се из обрасца АРС-а (Списак домаћинстава изабраних у узорак).

Да ли је ово домаћинство анкетирано у једном од претходних таласа

Циљ овог питања је да се обезбеди могућност да се сви чланови домаћинства који су већ учествовали у анкети упишу у упитник истим редоследом као у претходном таласу, како би сваки члан домаћинства задржао исти редни број кроз све таласе.

Шифра 1 – заокружује се за сва домаћинства која су анкетирана у једном од претходних таласа. Уколико је дошло до измена у домаћинству (неки чланови су напустили домаћинство или умрли, а други су дошли или су се родили) ову шифру треба заокружити ако се у домаћинству налази барем један члан домаћинства старији од 15 година, а који је био анкетиран у неком од претходних таласа. Уколико је заокружена ова шифра другу страну упитника (име, презиме и датум рођења чланова домаћинства) треба попунити према логичном редоследу тј. да се задржи исти редослед чланова домаћинства као у претходном таласу, (носилац домаћинства, супружник, деца, родитељи носиоца домаћинства итд.). Евентуалне нове чланове домаћинства треба уписати иза последњег члана домаћинства који је анкетиран у претходном таласу.

Шифра 2 – заокружује се за домаћинства која нису анкетирана у једном од претходних таласа, чак и ако се налазе у истом стану у којем се налазило претходно анкетирано домаћинство. У том случају на другој страни упитника под редним бројем 01 треба уписати носиоца домаћинства, а затим остале чланове домаћинства који су затечени у стану. За све чланове домаћинства код којих је заокружена ова шифра у колони 3 треба уписати шифру 1.

Демографска обележја чланова домаћинства

У упитнику подаци се уносе појединачно за сваког члана домаћинства. Није препоручљиво да се упитник попуњава паралелно за више чланова домаћинства.

Колона (0) - Редни број лица

Податке за сваког члана домаћинства треба уписати у посебном реду.

Препоручљиво је да се у прво упише лице на које се води домаћинство или лице за које се чланови домаћинства изјасне да је носилац домаћинства. Ако се чланови домаћинства сами не изјасне, анкетар може предложити да то буде лице које највише доприноси приходима домаћинства.

Уколико домаћинство има више од 8 чланова, анкетар треба да узме нови упитник и у њему настави попуњавање за остале чланове домаћинства. У новом упитнику треба прецртати одштампане редне бројеве и уписати нове који ће почети са редним бројем 09 и почев од овог броја треба уписати остале чланове домаћинства.

Колона 1 - Име и презиме анкетираног лица

У колони (1) уписује се име и презиме лица које се анкетира. Препоручљиво је да се под редним бројем 01 унесе име и презиме лица на које се води домаћинство.

Колона 2 - Година рођења

У колону (2) уписује се година рођења анкетираног лица. За лице које не зна тачну годину рођења треба одредити годину рођења на основу неких историјских околности које су пратиле живот анкетираног лица.

Колона 3 - Где лице живи?

У овом домаћинству, Шифра 1 обавезно се уписује за све чланове у домаћинствима која се први пут анкетирају, као и за чланове домаћинстава која су била анкетирана у једном од претходних таласа и још увек живе у истом домаћинству. Лице које је уписало ову шифру **не одговара** на питање у колони 4, него директно одговара на питање у колони 5.

У туђем (другом) домаћинству, али је анкетирано на овој адреси, Шифра 2 обавезно се уписује за све чланове у домаћинству који су се у тренутку анкетања затекли у датом домаћинству и ако не живе ту. Лице које је уписало ову шифру **не одговара** на питање у колони 4, него директно одговара на питање у колони 5.

Лице живи у установи али је анкетирано у овом домаћинству, Шифра 3 уписује се за чланове домаћинства који живе у некој установи, али су у току посматране седмице боравили у анкетираном домаћинству, као и за оне чланове који су били одсутни краћи временски рок, услед болести, школовања итд. Под краћим временским роком подразумева се одсуство из домаћинства мање од једне године.

Шифре 4 и 5 могу да буду уписане само за чланове домаћинства који су била анкетирани у једном од претходних таласа.

Лице не живи више у овом домаћинству, Шифра 4 уписује се за чланове домаћинства који су се у међувремену иселили из домаћинства и не живе више на датој адреси.

Лице је умрло, шифра 5 уписује се за чланове домаћинства који су у међувремену умрли.

За лица за која је уписана шифара 4 или 5 анкетирање је завршено.

Колона 4 - Врста институције у којој лице живи?

На ово питање одговарају само она лица која су у претходном питању уписала **Шифру 3**.

Шифра 1, Школска установа се уписује за лице које борави у школској установи али је током седмице анкетирања било у датом домаћинству. Такође ова шифра се уписује за лице које је у току седмице анкетирања боравило у домаћинству, али живи у школској установи.

Шифра 2, Болница уписује се за лице које се налази на болничком лечењу, али је у току седмице анкетирања боравило у домаћинству.

Шифра 3, Друга социјална установа уписује се за лице које се налази у некој социјалној установи (нпр. Центар за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју, Геронтолошки центар, Дом за инвалидна лица итд), али је у току седмице анкетирања боравило у домаћинству.

Шифра 4, Религијска установа уписује се за лице које живи у некој религијској установи за али је у току седмице анкетирања боравило у домаћинству.

Шифра 5, Домови, раднички хотели, студентски и сл. уписује се за лице које живи у некој од наведених институција, али је у току седмице анкетирања боравило у домаћинству.

Шифра 6, Војна установа уписује се за лице које се налази у некој војној установи, али је у току седмице анкетирања боравило у домаћинству.

Шифра 7, Друго (затвор и сл.) уписује се за лице које се налази у некој другој установи која се не може сврстати ни у једну од наведених, али је у току седмице анкетирања боравило у домаћинству.

Колона 5 - Да ли је лице рођено пре 23. априла

Шифра 1, Да уписује се за лице које је рођено пре 23. априла (година рођења није битна код одговора на ово питање);

Шифра 2, Не уписује се за лице које је рођено после 22. априла (година рођења није битна код одговора на ово питање).

Колоне 6, 7 и 8 - Редни број брачног партнера, оца и мајке

Код одговора на ово питање видети редни број из колоне бр. 0 са друге стране упитника.

За сваког члана домаћинства уписује се: **редни број супруга/супруге**, односно **брачног партнера** (колоне 6), **редни број оца** (колоне 7) и **редни број мајке** (колоне 8), под којим су они уписани у колону 0. За лица која немају брачног партнера, оца или мајку, или они (брачни партнер, отац или мајка) не припадају анкетираном домаћинству, одговарајуће колоне треба оставити празне.

Колона 9 - Однос према лицу на које се води домаћинство

Лице на које се води домаћинство, Шифра 1 уписује се за **лице на које се води домаћинство**. Свако приватно домаћинство може да има само једно лице са шифром 1 и то лице не може да буде млађе од 15 година;

Брачни партнер (супруг/супруга) лица на које се води домаћинство, Шифра 2 уписује се за брачног партнера (супруга или супругу) лица на које се води домаћинство. Брачни партнер одређује се према стварном ("de facto") стању у породици (нпр. ванбрачне заједнице) и не мора да одговара законском брачном стању, које се уписује у колони 11;

Деца лица на које се води домаћинство (или његовог брачног партнера), Шифра 3 уписује се за децу лица на које се води домаћинство и/или његовог брачног партнера, као и за усвојену децу. У случају да је једно дете у браку, а друго није, прво треба уписати дете које није у браку;

Блиски рођаци лица на које се води домаћинство или његовог брачног партнера (родитељи лица на које се води домаћинство, баба, деда, унук, унука, снаја или зет), Шифра 4 уписује се за блиске рођаке лица на које се води домаћинство и/или његовог брачног партнера;

Остали рођаци лица на које се води домаћинство (или његовог брачног партнера), Шифра 5 уписује се за осталу родбину која живи у домаћинству (браћа или сестре лица на које се води домаћинство или његовог брачног партнера, ујаци, ујне, стричеви, стрине, тетке, тече итд.);

Остали, Шифра 6 уписује се за остала лица која стално живе у домаћинству и не могу се сврстати ни у једну од наведених група, односно нису у родбинским везама са лицем на које се води домаћинство, нити његовим брачним партнером (нпр: пријатељи, рођаци лица које више не живи у анкетираном домаћинству и сл.).

Колона 10 - Пол

За лица мушког пола уписује се **шифра 1**, а за лица женског пола **шифра 2**.

Колона 11 - Брачно стање

Уписује се шифра која одговара законском брачном стању лица које се анкетира.

Шифра 1 уписује се за неожењена и неудата лица;

Шифра 2 уписује се за ожењена и удата лица;

Шифра 3 уписује се за удовце и удовице;

Шифра 4 уписује се за разведене.

Колона 12 - Држављанство

Шифра 1 заокружује се за лице које је држављанин Републике Србије. За лице које истовремено има српско и држављанство неке друге државе, а борави на територији Републике Србије, треба заокружити **шифру 1**.

Шифра 2 заокружује се за лице које има држављанство неке друге државе, а на линији треба уписати назив државе чије држављанство лице има.

Колона 13 – Држава рођења

Шифра 1 заокружује се за сва лица рођена у Републици Србији. Лице које је рођено у Србији не одговара на питање у колони 14, него директно одговара на питање у колони 15.

Шифра 2 заокружује се за лица која нису рођена у Републици Србији, а на линији треба уписати назив државе у којој су рођена.

У случају да лице не зна или се двоуми око државе рођења, као државу рођења треба уписати (заокружити) државу у којој је његова мајка имала пребивалиште, односно стално место становања, у тренутку када се лице родило.

Колона 14 - Дужина боравка у Србији

Одговор на питање у овој колони дају лица која су рођена ван Републике Србије.

Шифра 1 заокружује се за лице које у Србији борави краће од годину дана.

Шифра 2 заокружује се за лице које у Србији борави годину дана и дуже. За лице за које је заокружена ова шифра у кућице треба уписати број „започетих“ година које лице живи у Србији.

Ако је лице у више наврата одлазило из Србије, на период од годину дана или дуже, и поново се враћало у Србију, дужина боравка се рачуна од тренутка када се лице последњи пут вратило у Србију.

Лице које борави у Србији **годину дана или дуже** не одговара на питање у колони 15, него директно одговара на питање у колони 16.

Колона 15 - Укупно планирано трајање боравка у Србији

Највероватније годину дана или дуже, Шифра 1 уписује се за лице које планира да у Србији борави 1 годину или дуже, укључујући и период који је већ протекло. Ову шифру треба уписати и за децу која немају годину дана, а рођена су у Србији и чији родитељи бораве на територији Републике Србије;

Највероватније краће од једне године, Шифра 2 уписује се за лице које планира да борави на територији Републике Србије краће од 1 године, укључујући и време боравка које је већ протекло. Лице код којег је уписана ова шифра не одговара даље на питања из упитника и за њега је анкетирање завршено.

За децу рођену после 22. априла прескачу се питања у колонама 16, 17 и 18 и прелази се директно на питање у колони 19.

Колона 16 - Да ли је лице у периоду од 16. до 22. априла претежно живело у овом домаћинству

Ово питање служи да би се потврдило присуство лица у домаћинству у посматраном периоду. Анкетар мора да се потруди да добије одговор на ово питање, јер неодговор није предвиђен.

Да, Шифра 1 уписује се за лице које је у посматраном периоду најмање 4 дана боравило у анкетираном домаћинству. Лице код којег је уписана ова шифра не одговара на питања из колона 17 и 18, него директно даје одговор на питање у колони 19;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које је у посматраном периоду најмање 4 дана било одсутно из анкетираног домаћинства.

Колона 17 - Разлог одсуства из домаћинства

На ово питање одговара лице које је у посматраној седмици било најмање 4 дана одсутно из домаћинства. Одговор се даје уписивањем једне од понуђених шифара.

Службени пут, Шифра 01 уписује се за лице које је у посматраној седмици претежно одсуствовало из домаћинства због службеног пута у земљи или у иностранству;

Ради у другој општини у Србији, Шифра 02 уписује се за лице које је у посматраној седмици претежно одсуствовало из домаћинства зато што ради у другој општини на територији Републике Србије;

Ради у иностранству, Шифра 03 уписује се за лице које је у посматраној седмици претежно одсуствовало из домаћинства зато што ради у иностранству, самостално или за страног или домаћег послодавца;

Борави у иностранству као члан породице лица са разлогом одсуства под шифром 3, Шифра 04 уписује се за лице које је у посматраној седмици претежно одсуствовало из домаћинства зато што борави у иностранству као члан породице лица са разлогом одсуства под шифром 03;

Школује се у другој општини у Србији, Шифра 05 уписује се за лице које је у посматраној седмици претежно одсуствовало из домаћинства зато што се школује у другој општини у Србији;

Школује се у иностранству, Шифра 06 уписује се за лице које је у посматраној седмици претежно одсуствовало из домаћинства зато што се школује у иностранству;

Лични разлози (болест, боравак у другом домаћинству и сл.), Шифра 07 уписује се за лице чији је разлог одсуствовања из домаћинства у посматраној седмици био личне природе (болест, боравак у другом домаћинству, некој институцији и сл.);

Годишњи одмор, Шифра 08 уписује се за лице које је у посматраној седмици претежно одсуствовало из домаћинства због годишњег одмора. Ову шифру треба уписати и за лице које проводи годишњи одмор у неком другом домаћинству;

На одслужењу војног рока, Шифра 09 уписује се за лице које је у посматраној седмици претежно одсуствовало из домаћинства због добровољног одслужења војног рока;

Остало, (затвор), Шифра 10 уписује се за лице чији се разлог одсуства из домаћинства не може сврстати ни у један од наведених.

Боравак у установи, Шифра 11 уписује се за лице које је у посматраној седмици претежно одсуствовало из домаћинства због боравка у установи.

Колона 18 - Непрекидно трајање одсуства из домаћинства (укључује се време које је протекло и време које је преостало до повратка у домаћинство)

Код одговора на ово питање узима се у обзир економски интерес анкетираног лица.

Краће од једне године, Шифра 1 уписује се за лице које је одсутно или намерава да буде одсутно из домаћинства краће од годину дана. За лица која 1 годину или дуже раде или студирају у другој општини, а у току године повремено долазе у домаћинство за које су економски везана (добивају финансијска средства из тог домаћинства или улажу финансијска средства у то домаћинство), треба уписати шифру 1.

Годину дана и дуже, Шифра 2 уписује се за лице које је из домаћинства одсутно или намерава да буде одсутно годину дана или дуже у непрекидном трајању. Лице које ради и заједно са члановима своје породице живи у иностранству, а повремено у току године долази у домаћинство својих родитеља, не сматра се чланом родитељског домаћинства као ни чланови његове породице који заједно са њим живе у иностранству, и за њих треба уписати шифру 2.

Колона 19 - Национална припадност

На основу Уставом загарантоване слободе изјашњавања о националној припадности, анкетар је дужан да у ову колону упише националну припадност, која у потпуности одговара изјави анкетираног лица. Такође, сходно уставним одредбама, лице није дужно да да одговор на ово питање. За лице које не жели да се изјасни о својој националној припадности ову колону треба оставити празну.

За лице српске националности треба заокружити шифру 1. У осталим случајевима треба заокружити шифру 2 и на линији уписати националну припадност.

За децу млађу од годину дана не треба давати одговор на питања у колонама 20–22, већ директно прећи на питање у колони 23.

Колона 20 - Где је лице живело пре годину дана (у априлу 2011. године)

Одговор на ово питање даје се за лица стара годину дана или више. Код овог питања узима се у обзир стално место боравка тј. пребивалиште.

У истој општини, Шифра 1 уписује се за лице које је пре годину дана живело у истој општини у којој живи и у моменту анкетирања. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама 21 и 22 него одговара директно на питање у колони 23;

У другој општини на територији Србије, Шифра 2 уписује се за лице које је пре годину дана живело у другој општини у Републици Србији;

У другој држави, Шифра 3 уписује се за лице које је пре годину дана живело у некој другој држави. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питање у колони 21, него одговара директно на питање у колони 22.

Колона 21 - У којој је општини лице живело пре годину дана

Уписати назив општине у којој је лице живело пре годину дана. Уколико је дат одговор на ово питање, лице не одговара на питање у колони 22, него одговара директно на питање у колони 23.

Колона 22 - У којој је држави лице живело пре годину дана

Уписати назив државе у којој је лице живело пре годину дана.

Контролне тачке (попуњава анкетар)

Питања у колонама 23 и 24 не треба постављати лицу које се анкетира, него анкетар треба сам да упише одговарајућу шифру на основу претходно датих одговора.

Колона 24 - Да ли лице припада циљној популацији

Ова колона попуњава се само за лица која су дошла до овог питања.

Не, Шифра 2 уписује се за лице за које је:

- у колони 18 уписана шифра 2, а у колони 17 шифра 03, 04 или 11.

Лице за које је уписана шифра 2 не одговара даље на питања из упитника и за њега је анкетирање завршено.

За сва остала лица се уписује **шифра 1**.

Колона 24 - Да ли лице има 15 или више година

Одговор на ово питање даје се на основу података у колони 2.

Да, Шифра 1 уписује се за лице које има навршених 15 или више година старости на дан 22. априла 2012. године (до поноћи, тј. до 24. 00 часа), тј. које је на питање 5 уписало **шифру 1**;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које до 22. априла 2012. године (укључујући и 22. април до поноћи, тј. до 24. 00 часа) није напунило 15 година старости, тј. које је на питање 5 уписало **шифру 2**. Лице за које је уписана ова шифра не одговара даље на питања из упитника и за њега је анкетирање завршено.

Одговор на ово питање треба дати на основу шифре уписане у колони 5. За лица за која је у колони 5 уписана шифра 1, а рођена су 1997. године и раније треба уписати шифру 1. За лица која су рођена 1997. године, а код којих је у колони 5 уписана шифра 2, у колони 24 треба уписати шифру 2, и за ова лица анкетирање је завршено. За лица која су рођена 1998. године и касније треба уписати шифру 2 и за њих је анкетирање, такође, завршено.

Информације о даваоцу података

Колона 25 - Ко даје податке

Анкетирано лице, Шифра 1 ова шифра се уписује уколико на питања из упитника одговора лице за које се попуњава упитник.

Други члан домаћинства, Шифра 2 уписује се уколико анкетирано лице лично не даје податке за себе, него за њега даје податке неки други члан домаћинства;

Радни статус

У овом модулу прикупљају се подаци о радном статусу анкетираних лица. На питања из овог дела упитника одговарају сва лица која су код питања у колони 24 имала уписану шифру 1. За лица која се налазе на добровољном служењу војног рока, а у посматраној седмици су обављала неки плаћени посао на питања у колонама од 26 до 29, 31, 35, 37 и 39 треба уписати шифру 2.

Колона 26 - Да ли сте у току посматране седмице (од 16.априла до 22. априла) обављали било какав посао за плату или профит (у готовини, роби или услугама) у трајању од најмање 1 сата (код послодавца/самостално/на пољопривредном имању) чак и ако у току посматране седмице нису остварени приходи или ништа није произведено

Под појмом "**посао**" подразумева се било какав рад за плату, профит, накнаду у природи или у виду услуге, чак и ако је тај рад трајао **само један сат**. При том није битно да ли лице тај посао обавља у формалном радном односу или не, јер се под појмом "**запослен**" у овој анкети не сматра само лице које је у радном односу, него и други облици рада којим се остварује приход, профит или зарада, а који могу бити исплаћени у новцу, роби или услугама. Тако се једнако запосленим сматра лице које, по договору, држи искључиво приватне часове, као и лице које то ради у редовном радном односу, било у државној или у приватној школи. Лице које ради у властитом привредном друштву, пољопривредник који обрађује земљу искључиво за своје потребе, или за своје потребе и тржиште, лице које обавља посао по уговору о делу, ауторском уговору, или неке повремене послове који су најчешће плаћени у готовини, исто тако се сматра запосленим као и радник који је запослен у државном или приватном привредном друштву.

Да, Шифра 1 уписује се за лице које је у посматраној седмици, барем **1 сат**, обављало неки плаћени посао. Ову шифру треба уписати и за ученике на плаћеној пракси, као и за стажисте који су плаћени, а који су укључени у производњу добара или пружање услуга.

Ову шифру треба уписати за сва лица која су у формалном радном односу, пољопривреднике који остварују приход од свог имања, лица која обављају слободну професију или имају властиту радњу, агенцију и сл., као и лица која нису у формалном радном односу али имају посао који редовно обављају, уколико у посматраној седмици нису били одсутни са посла. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама 27–42, него директно даје одговор на питање у колони 43;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које није обављало ни један од наведених послова у посматраној седмици.

Колона 27 - Да ли сте у току посматране седмице утрошили време у процесу започињања властитог бизниса (производне, услужне или пољопривредне делатности) од које би ваше домаћинство могло имати приход (у готовини, роби или врсти услуге), или сте градили кућу за продају или изнајмљивање у будућности

Да, Шифра 1 уписује се уколико је лице у посматраној седмици утрошило време на предузимању неких активности у циљу покретања и започињања властитог бизниса (нпр: куповина или инсталирање машина или опреме, проналажење пословног простора, набавка или наручивање производа; стварање залиха за припремање и започињање властитог бизниса и сл.), од кога би домаћинство у будућности могло да остварује приход. Ову шифру треба уписати и за лица која већ имају властити бизнис, али се у посматраној седмици нису активно бавили тим бизнисом нпр: пољопривредник који је одржавао имање, али ништа није производио нити продавао, рибар који је поправљао брод или крпио мрежу а није ловио нити продавао рибу; архитекта или правник који су у канцеларији чекали клијенте, лица која су у посматраној седмици похађала семинаре или састанке везане за обављање њиховог властитог бизниса. Ову шифру такође треба уписати и за лица која су градила кућу за рентирање или продају. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама 28–42, него директно даје одговор на питање у колони 43;

Не, Шифра 2 уписује се уколико лице у посматраној седмици није обављало ниједну од наведених активности.

Колона 28 - Да ли сте у току посматране седмице обављали неки неплаћени посао код послодавца који је члан вашег домаћинства односно власник пољопривредног имања на којем он (власник) остварује плату или профит

Да, Шифра 1 уписује се за лице које је у току посматране седмице обављало неки неплаћени посао у привредном друштву, у оквиру професионалне праксе, или на пољопривредном имању, које је у власништву неког од чланова његовог домаћинства, и на основу којег власник остварује плату или профит. На пример: син или ћерка који живе у породичном домаћинству и раде у породичној фирми или на породичном имању без примања накнаде; супруга која помаже супругу у породичном послу без формалне плате, као и остали чланови домаћинства који без накнаде, помажу у обављању породичног посла због заједничког економског интереса. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама 29–42, него директно даје одговор на питање у колони 43;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које у току посматране седмице није обављало неки неплаћени посао у привредном друштву, у оквиру професионалне праксе или на пољопривредном имању, које је у власништву неког од чланова његове породице.

Колона 29 - Да ли сте у току посматране седмице били ангажовани у пољопривредној производњи (на свом или туђем имању), бавили се рибарством, ловом, сакупљањем производа као што су пужеви, печурке, огрев, биљке и слично

Да, Шифра 1 уписује се за лице које је било ангажовано на некој од поменутих активности;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које није било ангажовано ни на једној од поменутих активности. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питање у колони 30, него директно даје одговор на питање у колони 31.

Колона 30 - Да ли се наведени производи (на чијој сте производњи или сакупљању били ангажовани) углавном или барем делимично продају

Да, углавном или делимично се продају, Шифра 1 уписује се за лице чији се производи, који су наведени код питања у колони 29, углавном или барем делимично продају. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама 31–42, него директно даје одговор на питање у колони 43;

Не, обично се у потпуности троше у домаћинству, Шифра 2 уписује се за лице које производе, наведене код питања у колони 29, користи само за сопствену потрошњу и не продаје их. Уколико је

уписана ова шифра лице не одговора на питања у колонама 31–42, него директно даје одговор на питање у колони 43.

Колона 31 - Да ли имате властити бизнис, пољопривредно имање или професионалну праксу са које сте били одсутни током целе посматране седмице и на коју се намерава вратити

Да, Шифра 1 уписује се за лице које има властити бизнис или професионалну праксу коју обавља, или пољопривредно имање на коме иначе ради, а са којег је током читаве посматране седмице било одсутно и на коју намерава да се врати;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које нема посао или професионалну праксу коју обавља, или пољопривредно имање на коме ради, а са којег је било одсутно посматране седмице. Уколико је уписана ова шифра лице не одговора на питања у колонама 32–34, него директно даје одговор на питање у колони 35.

Колоне 32-34 - Да ли при обављању посла примењујете или користите:

Колона 32 - Машине или опрему од значајне вредности у коју сте уложили новац

Да, Шифра 1 уписује се само за лице које у свом послу користи машине или опрему од значајне вредности у коју је уложило новац. Уколико је уписана ова шифра лице не одговора на питања у колонама од 33–39, него директно даје одговор на питање у колони 40;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које у свом послу не користи машине или опрему од значајне вредности, у коју је уложило новац.

Колона 33 - Канцеларију, продавницу, имање или друго место где обављате посао

Да, Шифра 1 уписује се само за лице које у свом пословању користи канцеларије, продавнице, пољопривредно имање или неко друго место где се обавља посао. Уколико је уписана ова шифра лице не одговора на питања у колонама од 34–39, него директно даје одговор на питање у колони 40;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које у свом пословању не користи канцеларије, продавнице, пољопривредно имање или неко друго место где обавља посао.

Колона 34 - Услуге рекламирања или оглашавања

Да, Шифра 1 уписује се за лице које је користило услуге рекламирања на телевизији, радију, новинама, билбордима, малим огласима и слично. Уколико је уписана ова шифра лице не одговора на питања у колонама од 35–39, него директно даје одговор на питање у колони 40.

Не, Шифра 2 уписује се за лице које није користило услуге рекламирања или оглашавања свог посла.

Колона 35 Да ли имате неки посао на којем примате плату, а са којег сте били одсутни током целе посматране седмице

Да, Шифра 1 уписује се за лице које има посао на којем прима плату, а са којег је било одсутно у току целе посматране седмице;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које није имало посао на којем прима плату и са којег је било одсутно посматране седмице. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питање у колони 36, него директно даје одговор на питање у колони 37.

Колона 36 - Да ли постоји гаранција/сигурност да се можете вратити на посао након истека одсуства (имате уговор или договор у вези с тим послом)

Да, Шифра 1 уписује се за лице које има посао, на којем прима плату, с којег је у току целе посматране седмице било одсутно из неког разлога (на пример: породилско одсуство, болест, стручно усавршавање и слично), а које има гаранцију (решење, обећање послодавца) да ће се на тај посао вратити. Ова шифра се уписује и за лица која обављају сезонски посао и која имају гаранцију да ће се вратити на посао код истог послодавца на почетку следеће сезоне. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама од 37–39, него директно даје одговор на питање у колони 40;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које нема гаранцију, нити је сигурно да ће се вратити на посао након истека одсуства.

Колона 37 - Да ли имате неплаћени посао код послодавца (у производној, услужној или пољопривредној делатности) који је у власништву неког од чланова вашег домаћинства а са које сте били одсутни током целе посматране седмице

Да, Шифра 1 уписује се за лице које обично, без накнаде, обавља породични посао, који је у власништву неког од чланова домаћинства, а са којег је било одсутно у току целе посматране седмице;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које није имало неплаћени посао, који је у власништву неког од чланова његове породице, а са којег је било одсутно у току посматране седмице. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питање у колони 38, него директно даје одговор на питање у колони 39.

Колона 38 - Да ли члан домаћинства код којег радите има обавезу да прихвати ваш повратак на посао

Да, Шифра 1 уписује се за лице које, без накнаде, обавља посао који је у власништву другог члана домаћинства, с којег је било одсутно током целе посматране седмице, а које има гаранцију власника (члана његовог домаћинства), да ће прихватити његов повратак након истека одсуства. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питање у колони 39, него директно даје одговор на питање у колони 40;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које има неплаћени посао који је у власништву неког од чланова његове породице, а које нема гаранцију власника (члана његовог домаћинства), да ће прихватити његов повратак на посао након истека одсуства.

Колона 39 - Зашто нисте радили у току посматране седмице

На ово питање одговара лице које током целе посматране седмице није обављало никакав посао, као и лице које је имало посао, са којег је било одсутно у току посматране седмице и које нема гаранцију од стране послодавца, или власника породичног посла, да ће се поново вратити на посао.

Одсуство, или привремени прекид радног уговора на иницијативу послодавца (отказ), Шифра 1 уписује се за лице које у току посматране седмице није радило због привременог прекида радног уговора на иницијативу послодавца, или је добило отказ;

Одслужење војног рока, Шифра 2 уписује се за лице које у току посматране седмице није радило због добровољног одслужења војног рока. Ова шифра се уписује и за лице које је било на цивилном служењу војног рока. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама од 40 до 89, него директно даје одговор на питање у колони 90;

Сезонска пауза на сезонском послу, Шифра 3 уписује се за лице које у току целе посматране седмице није радило због сезонског карактера посла који обавља;

Остали (нису радили нити су имали посао са којег су били одсутни током целе посматране седмице), Шифра 4 уписује се за лице која није имало нити је обављало било какав посао у току целе посматране седмице, као и за лице које није имало посао са којег је било одсутно током целе

посматране седмице. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама од 40 до 89, него директно даје одговор на питање у колони 90.

Колона 40 - Разлог одсуства са посла

На ово питање одговара лице које је имало посао, а са којег је било одсутно током целе посматране седмице због једног од следећих разлога:

Лоши временски услови, Шифра 01 уписује се за лице које је током целе посматране седмице одсуствовало са посла због лоших временских услова (на пример: поплава, земљотрес, падавине, олуја и слично);

Смањен обим посла због техничких или економских разлога, Шифра 02 уписује се за лице које током целе посматране седмице одсуствовало са посла због недостатка сировина или репроматеријала, квара, ремонта или недостатка опреме. То значи да је лице одсуствовало с посла због прекида технолошког процеса рада који је наступио независно од његове воље;

Штрајк, Шифра 03 уписује се за лице које је током целе посматране седмице одсуствовало са посла због штрајка. Ова шифра се уписује само за лица која су директно учествовала у штрајку. За лице које током посматране седмице није могло да ради због штрајка, а није директно учествовало у њему, треба уписати шифру 02;

Школовање или обука, Шифра 04 уписује се за лице које је током целе посматране седмице одсуствовало са посла због школовања (дошколовавања), стручног усавшавања или обуке;

Болест, повреда или привремена неспособност, Шифра 05 уписује се за лице које је током целе посматране седмице одсуствовало са посла због своје болести или здравствене неспособности за рад. Ову шифру треба уписати и за жене које одсуствују с посла због трудничког боловања;

Породиљско одсуство, Шифра 06 уписује се за лице које је током целе посматране седмице одсуствовало са посла због коришћења породилског одсуства, без обзира да ли породилско одсуство користи мајка или отац. Породилско одсуство почиње обавезно 28 дана пре времена одређеног за порођај и траје до навршена три месеца од дана порођаја;

Родитељско одсуство/нега детета (које је старо од 3 месеца до годину дана), Шифра 07 уписује се за лице које је током целе посматране седмице одсуствовало са посла ради неге детета, без обзира да ли ово одсуство користи мајка или отац. Одсуство с посла ради неге детета траје до истека 365 дана од дана отпочињања породилског одсуства за прво и друго дете, односно 2 године за треће и свако наредно новорођено дете, рачунајући од дана отпочињања породилског одсуства;

Годишњи одмор, државни или верски празници, Шифра 08 уписује се за лице које је током целе посматране седмице одсуствовало са посла због државног или верског празника, или због коришћења годишњег одмора;

Плаћено одсуство, Шифра 09 уписује се за лице које је током целе посматране седмице било на плаћеном одсуству, тј. одсуству уз накнаду зараде.

Ова шифра се уписује у следећим случајевима:

- склапање брака
- теже болести или смрти члана уже породице
- порођаја супруге
- добровољног давања крви
- прерасподеле радног времена (за лице које је прековременим радом "зарадило" слободне дане);

Остали (нпр. разлози личне природе), Шифра 10 уписује се за лице које је посматране седмице одсуствовало са посла због разлога који се не могу сврстати ни у један од наведених модалитета. На пример: родитељи на боловању због болести детета; родитељи на боловању ради посебне неге детета које има тежак степен психофизичке ометености најдуже до навршених пет година живота детета и др.

Колона 41 - Укупно трајање одсуства (време од последњег дана када сте радили до планираног повратка на посао)

Три месеца или краће, Шифра 1 уписује се за лице чије је планирано трајање одсуства са посла 3 месеца или краће. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питање у колони 42 него директно даје одговор на питање у колони 43;

Дуже од три месеца, Шифра 2 уписује се за лице чије је планирано трајање одсуства са посла дуже од 3 месеца;

Немате намеру да се вратите на посао, Шифра 3 уписује се за лице које не намерава да се врати на посао с којег је одсутно. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама 42–89 него директно даје одговор на питање у колони 90.

Колона 42 - Колика је ваша укупна месечна нето зарада коју примате током одсуства с посла

Не примате зараду, Шифра 1 уписује се за лице које за време одсуства с посла не прима никакву зараду. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама 43–89 , него директно даје одговор на питање у колони 90;

Примате мање од 50% зараде, Шифра 2 уписује се за лице које за време одсуства с посла прима мање од 50 % уобичајене нето зараде (без пореза и доприноса). Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама 43–89 , него директно даје одговор на питање у колони 90;

Примате 50 % зараде или више уписује се за лице које за време одсуства с посла прима 50% или више уобичајене нето зараде (без пореза и доприноса).

Карактеристике главног посла

Питања у колонама од 43 до 83 односе се на главно запослење, односно посао. Уколико лице за које се попуњава упитник има више послова којима се бави оно мора само да одлучи који је његов главни посао. Главни посао може бити посао који лице обавља у фирми где му је радна књижица, затим на којем проводи највише времена или на којем остварује највећу зараду или профит.

Сви подаци који се тичу главног посла дају се према ситуацији **у посматраној седмици**, изузев у случајевима када је у самом питању наглашено за који период треба да се да одговор (нпр. колоне 63 до 69).

Лице које је у току посматране седмице променило посао, као свој главни посао треба да сматра посао који је имало крајем посматране седмице. Ако је лице у току вишегодишњег рада у истој фирми радило на различитим радним местима, одговор на питања се даје према радном месту на којем је радило у посматраној седмици. Лице које је у посматраној седмици било одсутно с посла, даје податке о послу с којег је одсутно.

Колона 43 - Држава где радите

За лице које ради на територији Републике Србије треба заокружити **шифру 1**. За лице које ради у страни држави треба заокружити **шифру 2**, а на линији треба уписати назив стране државе у којој лице ради. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питање у колони 44 него директно даје одговор на питање у колони 45.

За лице које ради у амбасади треба уписати назив земље у којој се амбасада налази.

Колона 44 - Општина рада

За лице које ради на територији Републике Србије на линији треба уписати назив општине у којој лице ради.

За лице које нема уобичајено место рада (нпр. аквизитери, трговачки путници, возачи и пратеће особље у међуградском и међународном саобраћају и сл.) треба уписати општину у којој се налази седиште привредног друштва (д.о.о., а.д.) или неког другог правног лица (државни орган, непрофитна организација и сл.), задруге или друге организације у којој је лице запослено.

За лице које нема стално запослење, треба уписати назив општине у којој је обављало посао који је радило у посматраној седмици.

Колона 45 - Занимање (описите главне послове које обављате)

Одговор се даје уписивањем што потпунијег и прецизнијег назива занимања које је лице обављало у посматраној седмици. Занимање се одређује независно од делатности фирме у којој лице ради. Треба избегавати непотпуне и уопштене одговоре, већ настојати да се добију што прецизнији одговори.

Непотпуни и уопштени одговори:	Правилни одговори:
Пољопривредник	Пољопривредник (сточар, ратар, воћар) - произвођач за тржиште, Пољопривредник - произвођач за сопствене потребе
Пољопривредни радник	Пољопривредни помоћни радник (у сточарству, ратарству итд.)
Рибар	Слатководни рибар, Рибар на мору, Радник у рибњаку
Металски радник	Металостругар занатлија, Металостругар индустријски, Ливац занатлија, Ливац индустријски
Дрвопрерађивачки радник	Дрвостругар занатлија, Дрвостругар индустријски
Текстилни радник	Ручни плетач текстила занатлија, Машински плетач текстила занатлија, Машински плетач текстила у индустрији
Пекар, Месар	Пекар занатлија, Пекар индустријски, Месар занатлија, Месар индустријски
Професор, Предавач	Професор у средњој школи, Професор у вишој школи, Професор на факултету (без обзира на предмет); исто и за предавача
Службеник, Референт, Инспектор, Саветник	Матичар, Референт за социјалну заштиту, Санитарни инспектор, Правни саветник
Пословођа, Надзорник, Предрадник	Пословођа минер, Надзорник ткања, Предрадник у производњи азота
Инжењер	Грађевински, Електротехнички, Машински инжењер, итд.
Техничар	Грађевински, Машински, Рударски техничар, итд.
Уметник	Књижевник, Вајар, Сликар, Композитор, итд.
Нестручни радник, Неквалификовани радник	Пакер, Мерач, Сортирер, Носач
Руководилац	Руководилац - менаџер у пољопривреди (у грађевинарству, трговини, угоститељству, саобраћају, финансијама)

Занимања се шифрирају према **Класификацији занимања** која је упоредива са Међународном стандардном класификацијом занимања (ISCO-88). Шифра занимања је четворомесна. Шифрирање занимања врше статистичари.

Колона 46 - Делатност (локалне јединице) у којој радите (шта се производи или које се услуге пружају)

Локалном јединицом сматра се **географска локација где се обавља посао**, коју обично чини једна зграда, део зграде или више зграда. Дакле, локалну јединицу чини **један или група запослених** у једном привредном друштву (д.о.о., а.д.) или у неком другом правном лицу (државни орган, непрофитна организација и сл.) **који су географски лоцирани на истом месту**. То може бити имање, лабораторија, продавница, гаража, бар, кафана, хотел, ресторан, канцеларија, складиште, школа, болница, здравствена станица, кућа итд. где лице обавља посао.

За **нерегистроване** организационе јединице привредног друштва, које **се налазе на истој** локацији као и матично привредно друштво, а обављају различиту делатност од делатности матичног привредног друштва, уписује се делатност матичног привредног друштва. За **нерегистроване** организационе јединице привредног друштва, које обављају различиту делатност од делатности матичног привредног друштва, а које се **не налазе на истој** локацији као и матично привредно друштво, уписује се делатност коју они обављају.

Нпр. уколико је основна делатност неког привредног друштва производња канцеларијског намештаја, али истовремено има и дислоцирану трговину у којој се тај намештај продаје (без обзира да ли је регистрована као јединица у саставу), за лице које ради у тој трговини уписује се назив "Трговина на мало намештајем", а не "Производња канцеларијског намештаја". Ако трговина није дислоцирана и налази се на истој адреси као и привредно друштво, а није посебно регистрована, онда треба уписати "Производња канцеларијског намештаја".

Или у другом случају: Ако лице ради у болници која има своју кантину која се налази на истој адреси где и болница, за лице које ради у тој кантини као делатност треба уписати "делатност болница". Међутим, ако је кантина лоцирана на супротној страни улице, за лице које ради у тој кантини као делатност треба уписати "кантина".

За лице које ради у привредном друштву (д.о.о., а.д.) или у неком другом правном лицу (државни орган, непрофитна организација и сл.) које за обављање своје делатности изнајмљује просторије другог привредног друштва, треба уписати делатност привредног друштва у којем ради, независно од делатности привредног друштва у чијим просторијама ради (нпр. лице које ради у радњи која је регистрована за обављање послова фотокопирања и коричења и сл., а налази се у просторијама факултета, треба уписати "фотокопирање и коричење", а не делатност образовања, односно "факултет").

Ако лице обавља посао на више места (нпр. транспорт, грађевинарство, одржавање, надзор, послови везани за путовање), код куће или у месту где се налази наручилац посла, као локалну јединицу треба навести место одакле потичу инструкције за обављање тог посла или одакле је посао организован.

За лице које ради у Агенцији за привремено запошљавање, а привремено обавља посао за другог послодавца, треба уписати назив основне делатности тог другог послодавца за кога привремено обавља посао.

За лица која раде у занатским, трговинским и другим приватним радњама (као оснивачи, суоснивачи, запослени или помажући чланови домаћинства) на линији треба уписати назив делатности који се обавља у радњи.

За лица у пољопривредним домаћинствима која раде као власници на свом пољопривредном имању или као помажући чланови у породичном послу на имању другог члана домаћинства, на линији треба уписати назив оне пољопривредне гране која им доноси највећи приход.

За лица која самостално обављају професионалну делатност у виду занимања на линији се уписује што потпунији опис професионалне делатности којом се баве (нпр. самостални преводилац, самостални вајар и сл.).

За остала лица која обављају делатност у виду занимања на линији треба уписати описно назив врсте посла који обављају (нпр. улични чистач обуће, улични продавац лутрије, улични продавац предмета домаће радиности итд.).

Делатности се шифрирају према **Класификацији делатности**, која је упоредива са класификацијом делатности Уједињених нација (ISIC – rev.4) и класификацијом Европске уније (NACE, rev.2.) Шифра делатности је тромесна. Шифрирање делатности врше статистичари.

Колона 47 - Која права остварујете на том послу

А - Приход, профит, зараду и сл., Шифра 1 уписује се за лице које на основу рада остварује приход, профит, зараду и слична примања, а **шифра 2** се уписује за лица која на главном послу не остварују ни приход, ни профит, ни зараду, нити друга слична примања.

Б - Пензијско осигурање, Шифра 1 уписује се за лице које на основу рада остварује право на пензијско осигурање, а **шифра 2** се уписује за лице које на основу рада не остварује право на пензијско осигурање;

В - Здравствено осигурање, Шифра 1 уписује се за лице које на основу рада остварује право на здравствено осигурање, а **шифра 2** се уписује за лице које на основу рада не остварује право на здравствено осигурање.

Г - Плаћено боловање, Шифра 1 уписује се за лице које на основу рада остварује право на плаћено боловање, а **шифра 2** се уписује за лице које на основу рада не остварује право на плаћено боловање.

Под плаћеним боловањем подразумева се законски плаћено боловање у висини од 65% зараде која би била остварен за тај месец. Износ мањи од 65% зараде која би била остварен за тај месец, се не третира као плаћено боловање. Исти случај важи и за трудничко и породилшко одсуство.

Д - Плаћени годишњи одмор, Шифра 1 уписује се за лице које на основу рада остварује право на плаћени годишњи одмор, а **шифра 2** уписује се за лице које на основу рада не остварује право на плаћени годишњи одмор.

Плаћени годишњи одмор подразумева 100% зараде која би била остварена за тај месец. Износ мањи од 100% зараде која би била остварен за тај месец, не третира се као плаћени годишњи одмор.

Колона 48 - Облик својине у којој радите

Уписује се шифра облика својине у којој лице ради. За запослене раднике уписује се шифра која одговара својини привредног друштва (д.о.о., а.д.) или неког другог правног лица (државног органа или непрофитне организације), установе или другог послодавца код којег лице обавља посао.

Шифра 1 и Шифра 2 уписује се за лице које ради у привредном друштву или установи која је у приватној својини, за лице које самостално обавља делатност - професију, за лице које ради за сопствени рачун, у приватном домаћинству (чисти, спрема куће, чува децу, држи приватне часове и слично), као и за лице које обавља услуге за привредно друштво или установу у државној својини (обавља грађевинске радове, врши издавачку делатност, припрема и доставља храну, врши услуге чишћења, заштите и слично).

Приватна - регистрована, Шифра 1 уписује се за лице које обавља посао у приватној регистрованој својини;

Приватна - нерегистрована, Шифра 2 уписује се за лице које обавља посао у приватној нерегистрованој својини;

Државна, Шифра 3 уписује се за лице које ради неком правном лицу (државном органу или непрофитној организацији) која је у државној својини;

Остало, Шифра 4 уписује се за лице које ради у привредном друштву које је у задружној или мешовитој својини, или чији је облик својине непознат. Ову шифру такође треба уписати и за лице које ради у организацијама које настају учлањењем (нпр. верске организације, друштвене организације као што су удружење грађана, унија потрошача, политичке организације и друго).

Колона 49 - Какав је ваш професионални статус на том послу

Власник/сувласник привредног друштва (д.о.о., а.д), Шифра 1 уписује се за лице које ради у властитом привредном друштву као власник или сувласник;

Предузетник или ортак у ортаклој предузетничкој радњи (СТР, СЗР, СУР, адвокатска канцеларија, ординација и др. слободне професије), Шифра 2 уписује се за лице које ради у властитој радњи као власник или сувласник (занатској, угоститељској, трговачкој и сл.);

Лице које остварује уговорену накнаду као једини извор прихода - "уговораша", "хонорарци" (уговор о делу, уговор о посредовању и заступању, ауторски и слични уговори), Шифра 3 – уписује се за лице које ради по уговору о делу (хонорарно), ауторском или сличном уговору и остварује уговорену накнаду као једини извор прихода;

Самостални уметник, спортиста или лице које обавља делатности из области културе, уметности, религије и сл. делатности по основу овлашћења надлежног удружења или регулаторне институције, Шифра 4 уписује се за лице које обавља делатности из области

културе, уметности, религије (књижевну, музичку, ликовну, филмску, и др.), али искључиво на основу овлашћења надлежног удружења или регулаторне институције;

Остали непоменути облици самосталног обављања привредне делатности, Шифра 5 уписује се за лице које ради за сопствени рачун тј. самостално проналази, договара и обавља послове и за сва друга лица која обављањем посла остварују накнаду;

Индивидуални пољопривредник, Шифра 6 уписује се за лице које се бави неком од пољопривредних делатности, на свом или породичном имању. При томе није важно да ли посао обавља само, или користи помоћ чланова породице, или других лица;

Запослени радник (ради за послодавца), Шифра 7 уписује се за лице које ради за послодавца у било којем сектору својине и остварује зараду у новцу или натури, без обзира да ли има формални уговор о запослењу или ради на основу усменог договора. Члан домаћинства који помаже у обављању породичног посла (на имању или у фирми) и који је плаћен за свој рад, сматра се такође запосленим радником. Запосленим се сматра и лице које **ради** у војсци (као војно или цивилно лице), док се лице на добровољном одслужењу војног рока не сматра запосленим. За лице које чува децу у сопственој кући (хранитељске породице) треба уписати шифру 7, уколико је за тај посао плаћено од стране локалне власти (или неке друге јавне институције) и уколико самостално не доноси одлуке које се тичу посла који обавља (нпр. распоред и број деце). Ако лице те исте послове обавља самостално, треба уписати шифру 3, 4 или 5 .

Запосленим се сматрају и студенти/ученици, као и лица на пракси или обуци уколико су плаћена за свој рад, као и свештеници (било које верске заједнице). За лице које има приватну професионалну праксу, а истовремено ради и за правно лице (нпр. лекар и стоматолог који има сопствену ординацију а истовремено ради у болници или дому здравља), треба уписати шифру 1, 2, 3, 4, 5 или 7 зависно од тога за који посао се определило као за главни посао.

Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама од 50 и 51, него директно даје одговор на питање у колони 52;

Неплаћени помажући члан у породичном послу, Шифра 8 уписује се за лице које помаже другом члану домаћинства у обављању породичног посла или вођењу пољопривредног газдинства, а при том није плаћено за тај рад. Овде треба укључити: сина или ћерку који раде у "родитељском послу" или на родитељском газдинству без остваривања зараде, жену која помаже мужу у послу, родитеље који помажу деци у послу итд.

Ова шифра се не уписује за децу која се школују и само повремено помажу родитељима у обављању породичног посла и нису плаћена за тај рад, а који може да се обави и без њихове помоћи. Такође, ова

шифра се не уписају за рођаке који живе ван домаћинства, а повремено долазе како би помогли у обављању посла и нису плаћена за свој рад, као ни за лица која волонтирају без надокнаде. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама од 50–63, него директно даје одговор на питање у колони 64.

Колона 50 - Да ли запошљавате и друге раднике

Да, Шифра 1 уписује се за лице које при обављању посла запошљава и друге раднике;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које при обављању посла не запошљава друге раднике него ради само. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама 51–63, него директно даје одговор на питање у колони 64.

Колона 51 - Колико радника запошљавате

Уписати број лица које анкетирано лице запошљава. Уколико је дат одговор на ово питање лице не одговара на питања у колонама 52–63, него директно даје одговор на питање у колони 64.

Напомена: На питања у колонама од 52 до 63 одговор даје само лице за које је код питања у колони 49 (професионални статус) уписана шифра 7 (запослен радник).

Колона 52 - Да ли при обављању посла имате обавезу контроле рада барем једног радника (искључујући приправнике)

Да, Шифра 1 уписује се за запосленог радника који контролише и управља радом макар једне особе и чија се функција надзора налази у опису његовог посла. При одговору на ово питање треба узети у обзир ситуацију која је уобичајена, а не ону која се односи само на посматрану седмицу. Ова шифра се уписује и за чланове групе који имају колективну одговорност и где постоји ротација тј. смењивање у вођењу посла и контроле других запослених. Ова шифра се не уписује за запосленог радника који је вршио функцију надзора привремено, мењајући особу која иначе врши надзор. Такође, ова шифра се не уписује за запосленог радника чији назив посла упућује на неку врсту надзора, при чему не контролише и управља радом других запослених особа (нпр. надзорник игралишта, чувар магацина итд.);

Не, Шифра 2 уписује се за запосленог радника који не контролише и не управља радом других лица.

Колона 53 - Да ли радите

У привредном друштву (д.о.о., а.д.) или у неком другом правном лицу (државни орган, непрофитна организација и сл.) на основу писменог уговора о запослењу, Шифра 1 уписује се за запосленог радника који ради у привредном друштву или у неком другом правном лицу на основу писменог уговора о запослењу (уговора о раду или уговора о привременим и повременим пословима);

У привредном друштву (д.о.о., а.д.) или у неком другом правном лицу (државни орган, непрофитна организација и сл.) без писменог уговора о запослењу, Шифра 2 уписује се за запосленог радника који ради у привредном друштву или у неком другом правном лицу без писменог уговора о запослењу (уговора о раду или уговора о привременим и повременим пословима);

У радњи (СТР,СЗР,СУР, адвокатска радња) на основу писменог уговора о запослењу Шифра 3 уписује се за запосленог радника који ради у самосталној трговинској, занатској, угоститељској, адвокатској и др. радњи, на основу писменог уговора о запослењу;

У радњи (СТР,СЗР,СУР, адвокатска канцеларија) без писменог уговора о запослењу, Шифра 4 уписује се за запосленог радника који ради у самосталној трговинској, занатској, угоститељској, адвокатској и др. радњи, без писменог уговора о запослењу;

Остало, на основу писменог уговора о запослењу, Шифра 5 уписује се за запосленог радника који ради за приватно домаћинство, укључујући и пољопривредно домаћинство, или за појединца с којим има склопљен писмени уговор;

Остало, без писменог уговора о запослењу, Шифра 6 уписује се за запосленог радника који ради за приватно домаћинство, укључујући и пољопривредно домаћинство или појединца са којим нема склопљен писмени уговор, односно ради на основу усменог договора.

Колона 54 - Да ли имате уговор са агенцијом за привремено запошљавање

Агенција за привремено запошљавање је послодавац, који на темељу споразума о уступању радника, уступа радника другом послодавцу за обављање привремених послова. Уговор о раду за привремено обављање послова агенција може склопити са радником на одређено или неодређено време.

Да, Шифра 1 уписује се за запосленог радника који има уговор са Агенцијом за привремено запошљавање (студентска организација, омладинска задруга, фирма Адессо и сл.) о обављању неког посла. Ово лице је плаћено од стране агенције која га је ангажовала за обављање привремених послова за другог послодавца;

Не, Шифра 2 уписује се за запосленог радника који нема уговор са Агенцијом за привремено запошљавање о обављању неког посла. Ову шифру уписује и запослени радник који директно ради за Агенцију за привремено запошљавање, тј. није ангажован за обављање послова за другог послодавца.

Колона 55 - Да ли обављате посао:

На неодређено време, Шифра 1 уписује се за запосленог радника који је уговором о раду засновао однос на неодређено време. Шифру 1 треба уписати и за запосленог радника који је запослен на неодређено време, а којег је послодавац привремено уступио другом послодавцу за обављање одређеног посла и који има гаранцију повратка на претходни посао. Запослен радник који има уговор о раду, а који се обнавља, на пример једном годишње, сам треба да се определи да ли ради на неодређено или одређено време. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колони 56 и 57, него директно даје одговор на питање у колони 58;

На одређено време, Шифра 2 уписује се за запосленог радника који обавља посао чије је трајање унапред одређено споразумом између послодавца и запосленог. Ову шифру такође треба уписати и за запосленог радника који је ангажован од стране послодавца у циљу обављања одређеног посла, при чему трајање рада није унапред одређено већ зависи од времена које је потребно да се одређени посао обави;

Сезонски, Шифра 3 уписује се за запосленог радника који је у току посматране седмице обављао неки сезонски посао. Сезонски послови се обављају током одређене сезоне, најчешће у грађевинарству, туризму, угоститељству, пољопривреди и слично;

Повремено, Шифра 4 уписује се за запосленог радника који нема стално запослење, односно обавља повремене послове онда када их нађе, или када му се понуде. Ова шифра се уписује за запосленог радника који је у току посматране седмице обављао неки случајан - једнократан посао у договору са послодавцем (лице које је радило на истовару или утовару грађевинског материјала за приватно или физичко лице, које је чистило туђе куће, радило на пољопривредном имању, вршило превоз робе, забављало госте на некој прослави и сл.).

Колона 56 - Због чега радите на одређено време, сезонски или повремено

Уговор важи само за период обуке, Шифра 1 уписује се за запосленог радника који ради на одређено време у циљу одрађивања приправничког стажа или праксе (приправник, шегрт, помоћник у истраживању и слично);

Не можете да нађете посао на неодређено време, Шифра 2 уписује се за запосленог радника који ради на одређено време због тога што не може да нађе посао на неодређено време. Ову шифру треба уписати за запосленог радника који има писмени уговор/усмени договор или решење о раду на одређено време (због замене запосленог радника који је привремено одсутан до његовог повратка на посао), као и за запосленог радника који је прихватио рад на одређено време у циљу завршетка

уговореног посла или до истека рока који је утврђен уговором о раду или усменим договором са послодавцем;

Не желите посао на неодређено време, Шифра 3 уписује се за запосленог радника који ради на одређено време због тога што му одговара та врста посла. Ову шифру треба уписати и за запосленог радника који обавља занимање чије је трајање одређено уговором или мандатом (посланик, члан управног одбора, директор који се бира на одређено време и слично);

Уговор се односи на период пробног рада, Шифра 4 уписује се за запосленог радника који је на пробном раду, чије је трајање временски ограничено и утврђено уговором о раду. Ова шифра се уписује за запосленог радника чије запослење аутоматски престаје истеком пробног периода. Циљ пробног рада је да лице покаже одређене радне и стручне способности за обављање одређеног посла.

Колона 57 - Колико је укупно трајање вашег рада на одређено време, сезонског рада или повремених радних места

Уписује се шифра која одговара броју месеци или година укупног трајања рада на одређено време, сезонског или повремених радних места који је договорен са послодавцем (писмено или усмено). Рад на одређено време се рачуна као време које је већ прошло плус време које је преостало до истека уговора. Запослен радник који унапред не зна колико ће трајати његов рад на одређено време јер зависи од тога када ће посао бити завршен, треба сам да да процену колико ће времена трајати тај рад.

За запосленог радника који је више пута обнављао уговор о раду на одређено време, код истог послодавца, треба уписати шифру која одговара броју месеци или година трајања рада на одређено време или сезонског рада, која се односи на тренутни уговор. На пример: ако лице више година ради на одређено време, а тренутни уговор са послодавцем је склопило на 9 месеци, као одговор треба уписати шифру 4 (од 7 до 12 месеци), и у случају да је од обнављања уговора прошло само 2 месеца.

Краће од месец дана, Шифра 1 уписује се за запосленог радника чије је трајање рада на одређено време, сезонског или повремених радних места краће од једног месеца;

Од 1 до 3 месеца, Шифра 2 уписује се за запосленог радника чији рад на одређено време, сезонски или повремени рад траје од 1 до непуна 4 месеца;

Од 4 до 6 месеци, Шифра 3 уписује се за запосленог радника чији рад на одређено време, сезонски или повремени рад траје од 4 до непуних 7 месеци;

Од 7 до 12 месеци, Шифра 4 уписује се за запосленог радника чији рад на одређено време,

сезонски или повремени рад траје од 7 до непуних 13 месеци;

Од 13 до 18 месеци, Шифра 5 уписује се за запосленог радника чији рад на одређено време, сезонски или повремени рад траје од 13 до непуних 19 месеци;

Од 19 до 24 месеца, Шифра 6 уписује се за запосленог радника чији рад на одређено време, сезонски или повремени рад траје од 19 до непуних 25 месеци;

Од 25 до 36 месеци, Шифра 7 уписује се за запосленог радника чији рад на одређено време, сезонски или повремени рад траје од 25 до непуних 37 месеци;

Дуже од 3 године, Шифра 8 уписује се за запосленог радника чији рад на одређено време,

сезонски или повремени рад траје дуже од 3 године.

Колона 58 - Да ли сте током посматране седмице радили прековремено

Прековремен рад представља број сати које је запослени радник стварно одрадио а који превазилазе број радних сати који су договорени при склапању уговора између запосленог радника и послодавца. Ако лице не зна колико износе његови уговорени сати, као одредницу треба да узме број сати који су законом предвиђени за пуно радно време. У нашој земљи пуно радно време не може бити краће од 36 нити дуже од 40 часова седмично.

Да, Шифра 1 уписује се за запосленог радника који је посматране седмице радио прековремено;

Не, Шифра 2 уписује се за запосленог радника који посматране седмице није радио прековремено. Уколико је уписана ова шифра лице не одговора на питања у колонама 59 и 60 него директно даје одговор на питање у колони 61.

Колона 59 - Колико сте неплаћених сати током посматране седмице радили прековремено

Уписује се број прековремених сати које је запослени радник стварно одрадио, а који премашују број сати који је предвиђен уговором између послодавца и запосленог и који неће бити надокнађени било у новцу, роби, услугама или слободним данима.

Колона 60 - Колико сте плаћених сати током посматране седмице радили прековремено

Уписује се број прековремених сати које је запослени радник стварно одрадио а који премашују број сати који је предвиђен уговором између послодавца и запосленог и који ће бити надокнађени било у новцу, роби, услугама или слободним данима.

Колона 61 - Колико је износила ваша нето зарада у прошлом месецу

Уписује се једна од понуђених шифара која се односи на износ нето зараде, у динарима, коју је лице примило у прошлом месецу.

У зараду треба укључити плаћене прековремене сате, бакшише, провизије, топли оброк и сл., а искључити приходе од штедње, имовине, зараде од акција, деоница и сл.

Уколико је лице тек почело да ради, а примило је већ зараду, треба уписати износ нето зараде за текући месец. За лице које је тек почело да ради, а није примило зараду, не треба ништа уписивати.

Уколико је лице у току прошлог месеца обављало више повремених, једнократних послова, треба уписати збир зарада које је лице остварило на свим тим пословима.

Уколико је лице примило тринаесту плату, регрес за годишњи одмор и сл., онда износ ових или сличних примања треба поделити с 12 и дванаести део треба сабрати с износом зараде остварене у прошлом месецу.

Колона 62 - Да ли радите у сменама

Да, Шифра 1 уписује се за запосленог радника који обавља посао у сменама. Рад по сменама обично обухвата рад који се обавља у раним јутарњим часовима, ноћу или викендом и где се дани седмичног одмора обично не поклапају са уобичајеним данима седмичног одмора. Рад по сменама подразумева временску промену у плану рада. За лице које има унапред одређен фиксни уговор или договор у вези неког посла који је организован по сменама не треба уписати ову шифру ;

Не, Шифра 2 уписује се за запосленог радника који посао не обавља у сменама.

Колона 63 - Како сте сазнали за овај посао

Сврха овог питања је да се омогући сагледавање улоге и значаја Националне службе за запошљавање при запошљавању лица.

На ово питање одговарају само запослени радници, који су се запослили у задњих 12 месеци.

На основу информација националне службе за запошљавање, Шифра 1 уписује се за запосленог радника који је ступио у контакт са својим садашњим послодавцем на основу информација Националне службе за запошљавање;

На неки други начин, Шифра 2 уписује се за лице који је за свој садашњи посао сазнао на неки други начин, који није наведен.

Да ли сте у претходне 4 седмице радили

Колона 64 - Увече - Вечерњи рад је рад који се обавља после уобичајеног радног времена али пре уобичајеног времена за спавање (18 – 22 часа);

Често, Шифра 1 уписује се за лице које је најмање половину радних дана у претходне 4 седмице радило увече;

Понекад, Шифра 2 уписује се за лице које је мање од половине радних дана (али најмање један сат) у претходне 4 седмице радило увече;

Не, Шифра 3 уписује се за лице које ниједном у претходне 4 седмице није радило увече (ни један сат).

Колона 65 - Ноћу - Ноћни рад је рад који се обавља у времену од 22 часа увече до 6 часова ујутру наредног дана.

Често, Шифра 1 уписује се за лице које је најмање половину радних дана у претходне 4 седмице радило ноћу;

Понекад, Шифра 2 уписује се за лице које је мање од половине радних дана (али најмање један сат) у претходне 4 седмице радило ноћу;

Не, Шифра 3 уписује се за лице које у претходне 4 седмице није радило ноћу (ни један сат).

Колона 66 - Суботом

Често, Шифра 1 уписује се за лице које је радило две или више субота у претходне 4 седмице;

Понекад, Шифра 2 уписује се за лице које је радило само једне суботе (најмање 1 сат) у претходне 4 седмице;

Не, Шифра 3 уписује се за лице које у претходне 4 седмице није радило суботом (ни један сат).

Колона 67 - Недељом

Често, Шифра 1 уписује се за лице које је радило две или више недеље у претходне 4 седмице;

Понекад, Шифра 2 уписује се за лице које је радило само једне недеље (најмање 1 сат) у претходне 4 седмице;

Не, Шифра 3 уписује се за лице које у претходне 4 седмице ниједном није радило недељом (ни један сат).

Колона 68 - Код куће

Рад код куће је рад који се у потпуности или делом обавља у кући или стану где лице живи, чак и ако има посебну просторију са опремом за обављање тог посла (атеље, радна соба са компјутером и сл.). Међутим, ако је просторија за рад просторно и функционално одвојена грађевинска јединица од стамбеног простора (нпр. стоматолошка ординација и сл.) која је смештена непосредно у, или уз кућу (стан) где лице живи, а има одвојен улаз, рад у таквим просторијама не може се сматрати радом код куће. Такође, ни рад пољопривредника који ради на имању или у зградама непосредно уз кућу не сматра се радом код куће.

Типичан пример рада код куће је и рад трговачких путника који се код куће припремају за састанке са клијентима који се одржавају у радним просторијама или код куће клијената, затим обављање дактилографских послова код куће (на писаћој машини или компјутеру), плетење или шивење код куће и др.

Често, Шифра 1 уписује се за лице које је најмање половину радних дана у претходне 4 седмице имало овакву врсту рада код куће;

Понекад, Шифра 2 уписује се за лице које је мање од половине радних дана (али барем један сат) у претходне 4 седмице имало овакву врсту рада код куће;

Не, Шифра 3 уписује се за лице које је у претходне 4 седмице ниједном није имало овакву врсту рада код куће.

Колона 69 - Где радите

На фиксној локацији – у привредном друштву (д.о.о., а.д.) или у неком другом правном лицу (државни орган, непрофитна организација и сл.), Шифра 1 уписује се за лице које посао обавља радећи у просторијама привредног друштва, државног органа, непрофитне организације и др. у којој је запослен (канцеларија, ординација, фабричка хала, салон, продавница, затворени тржни центар и слично).

На пољопривредном имању, Шифра 2 уписује се за лице које ради на пољопривредном имању, без обзира да ли је оно у његовом или породичном власништву, закупљено, или на њему ради као најамни радник;

У својој кући, Шифра 3 уписује се за лице које посао обавља искључиво у својој кући и нема своју фирму у којој је запослен. За лице које има приватну фирму која је регистрована са седиштем у кући не треба уписати шифру 3, него шифру 1;

У туђој кући, Шифра 4 уписује се за лице које посао обавља у туђој кући. Ова шифра се уписује само за лице које посао обавља у једној кући - домаћинству (чува децу, стара се о старим или болесним лицима, одржава хигијену, припрема храну, држи часове и слично). За лице које ове послове обавља у више домаћинстава не треба уписати шифру 4 већ шифру 5.

На терену, "од врата до врата", Шифра 5 уписује се за лице које посао обавља обилазећи туђе станове, нудећи робу, вршећи услуге (нпр. држање часова), чувајући децу, стара или болесна лица, помажући у туђим кућама и слично. Битно је да се ова шифра упише за лице које посао обавља у **више** домаћинстава, а не само у једном. Ову шифру треба уписати и за најамне грађевинске раднике који нису запослени у неком привредном друштву него самостално проналазе и обављају послове на терену;

У возилу (аутомобил, воз, брод, авион), Шифра 6 уписује се за лице које посао обавља у возилу, превозећи робу или путнике;

На улици, на пијаци и сл., Шифра 7 уписује се за лице које посао обавља на улици, пијаци, парку, отвореном тржном центру или неком другом отвореном простору;

Остало, Шифра 8 уписује се за лице које посао обавља на неком другом месту које није наведено, стичући средства за живот.

Колоне 70 и 71 - Година и месец када сте почели да радите на садашњем послу

Година

Приликом одговора на ово питање треба имати у виду да се уписује година од када је лице почело да ради на садашњем послу, без прекида, у континуитету. Уколико је лице код истог послодавца имало прекиде уговора о раду, при одговору на ово питање треба узети годину када је задњи пут склопљен уговор о раду с тим послодавцем.

Ако је лице у току свог радног века променило више послодаваца, уписује се година када је почело да ради за послодавца за кога је обављало посао у току посматране седмице. Уколико лице има уговор о раду који се обнавља, на пример годишње, без прекида, као годину почетка рада на садашњем послу треба уписати годину када је први пут склопљен тај уговор. Уколико лице више година ради у истом привредном друштву, у којем је у међувремену дошло до промене власништва, као годину почетка рада треба уписати ону годину када је лице почело да ради за новог послодавца, само уколико је дошло до промене услова рада. Уколико услови рада (делатност, радно време, радно место и сл.) нису промењени, треба уписати годину када је лице први пут почело да ради у том привредном друштву. Уколико је лице било отпуштено (технолошки вишак), па је поново враћено на посао у истом привредном друштву, као годину почетка рада треба уписати годину када се лице поново вратило на посао.

За лице које ради самостално треба уписати годину од када је почело да обавља самосталну делатност без прекида (у континуитету). За пољопривреднике и помажуће чланове у домаћинству, који сматрају да на том послу раде "од рођења", треба уписати ону календарску годину у којој су напунили 15 година.

Лице које је почело да ради пре 2010. године не одговара на питање у колони 71 него директно даје одговор на питање у колони 72.

Месец

Месец почетка рада на садашњем послу се уписује само за лица која су на садашњем послу почела да раде у току 2010, 2011. или 2012. године.

Колона 72 - Број лица која раде са вама у локалној јединици

Уписује се број лица, која заједно са анкетираним лицем (укључујући и то лице), раде у оквиру исте локалне јединице, као и број лица која раде изван ње, али припадају тој локалној јединици и плаћена су од истог послодавца (на пример: трговачки представници, достављачи, мајстори, возачи и слично). Овде се укључују и лица која су у кратком временском периоду одсутна с посла (боловање, плаћено одсуство, штрајк и сл.), као и лица која раде скраћено радно време, сезонски радници, приправници, шегрти, радници који раде код куће под условом да се налазе на платном списку. Овде не треба укључити лица која су одсутна с посла у неограниченом временском периоду, која раде у корист неког другог привредног друштва, као и лица која се налазе на добровољној војној служби. Лица која раде преко агенције за привремено запошљавање треба да наведу број запослених који раде у локалној јединици у којој они обављају посао, а лица која раде у агенцији треба да наведу број запослених у тој агенцији.

Ако је број лица у локалној јединици, који раде заједно са анкетираним лицем између 1 и 10, у предвиђене кућице треба уписати тачан број. Ако лице ради само (на пример: у трафици, трговини, спрема стан, држи часове, обрађује пољопривредно имање, има занатску радњу где само врши оправку уређаја, обуће и слично) за њега у кућице треба уписати 01;

Ако је у локалној јединици запослено више од 11 лица укључујући и анкетирано лице уписати следеће шифре:

Ако је 11 до 19 лица, Шифра 11 уписује се за лице које ради у локалној јединици у којој је запослено од 11 до 19 лица укључујући и испитаника;

Ако је 20 до 49 лица, Шифра 12 уписује се за лице које ради у локалној јединици у којој је запослено од 20 до 49 лица укључујући и испитаника;

Ако је 50 до 99 лица, Шифра 13 уписује се за лице које ради у локалној јединици у којој је запослено од 50 до 99 лица укључујући и испитаника;

Ако је 100 до 249 лица, Шифра 14 уписује се за лице које ради у локалној јединици у којој је запослено од 100 до 249 лица укључујући и испитаника;

Ако је 250 и више лица, шифра 15 уписује се за лице које ради у локалној јединици у којој је запослено преко 250 лица укључујући и испитаника;

Не знате тачно, али мање од 11 лица, Шифра 16 уписује се за лице које ради у локалној јединици у којој је мање од 11 запослених лица, али не зна тачан број запослених;

Не знате, али више од 10 лица, Шифра 17 уписује се за лице које ради у локалној јединици у којој има више од 10 запослених лица али не зна тачан број запослених.

Колона 73 - Колико година радите на свим пословима (укупно)

Уписује се укупан број година рада анкетираниог лица, тј. све године рада код свих послодавца и/или у самосталној активности (као приватник), без обзира на број година за које му је уплаћено пензијско осигурање. За лица која своју активност обављају на пољопривредном имању, укључујући и помажуће чланове, а која сматрају да раде „од рођења“ треба узети у обзир само њихов рад од када су напунили 15 година. Уписују се навршене године рада, а за лица која имају мање од 1 године треба уписати 00.

Колона 74 - Да ли радите пуно радно време или краће од пуног радног времена

Пуно радно време, Шифра 1 - Под пуним радним временом подразумева се законом прописано пуно радно време за врсту делатности или посла који анкетирано лице обавља.

Ако лице обавља делатност код куће и ради исти број сати као и лица која исти или сличан посао обављају у радном односу, сматра се да то лице ради пуно радно време. Уколико такво лице ради мањи број сати од лица која исти или сличан посао обављају у радном односу, сматра се да ради радно време краће од пуног. За лица која немају законом утврђено радно време сматра се да раде пуно радно време уколико раде 36 и више сати седмично (пољопривредници, помажући чланови, лица која самостално обављају професионалну делатност где није прописана дужина радног времена). Уколико је уписана ова шифра, лице не одговара на питања у колонима 75 и 76, него директно даје одговор на питање у колони 77.

Краће од пуног радног времена, Шифра 2 уписује се за лице које има радно време краће од пуног радног времена. Радно време краће од пуног радног времена може максимално да износи 35 часова седмично.

Колона 75 - Разлог зашто радите краће од пуног радног времена

Школовање или обука, Шифра 1 уписује се за лице које због школовања или обуке ради краће од пуног радног времена (нпр. студенти или ученици који помажу у породичном послу, лица која су се са послодавцем договорили да због школовања раде радно време краће од пуног и сл.). Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питање у колони 76 него одговара директно на питање у колони 77;

Болест или инвалидност, Шифра 2 уписује се за лице које ради краће од пуног радног времена због своје болести или инвалидности. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питање у колони 76 него одговара директно на питање у колони 77;

Брига о деци или неспособним одраслим лицима, Шифра 3 уписује се за лице које ради краће од пуног радног времена због чувања своје деце, деце брачног партнера и друге деце унутар или ван домаћинства, која су родбински повезана са анкетираним лицем (деца стара до 14 година), као и због старања о неспособним одраслим члановима породице, рођацима, пријатељима (стари 15 и више година);

Остали породични или лични разлози, Шифра 4 уписује се за лице које ради краће од пуног радног времена због других личних или породичних разлога. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питање у колони 76 него одговара директно на питање у колони 77;

Не можете да нађете посао са дужим радним временом, Шифра 5 уписује се за лице које не може да нађе посао са пуним радним временом. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питање у колони 76 него одговара директно на питање у колони 77;

Остали разлози, Шифра 6 уписује се за лице које ради краће од пуног радног времена из неког другог разлога који није наведен. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питање у колони 76 него одговара директно на питање у колони 77;

Колона 76 - Разлог због којег лично бринете о деци или неспособним одраслим лицима

Брига о деци или неспособним одраслим лицима подразумева чување и бригу како своје деце, деце свог брачног партнера тако и остале деце до 14 година старости која живе у домаћинству или ван њега (деца чланова породице који не живе у истом домаћинству), као и бригу о неспособним, немоћним одраслим рођацима или пријатељима. Под услугама сервиса за чувања деце или неспособних одраслих лица не подразумева се неплаћена помоћ од стране рођака, пријатеља или суседа.

Одговарајуће услуге сервиса за чување деце нису вам доступне или вам се њихово коришћење не исплати, Шифра 1 уписује се за лице које ради краће од пуног радног времена зато што му нису доступне одговарајуће услуге сервиса за чување и бригу о деци, или му се њихово коришћење не исплати (вртићи, јаслице, дечје играонице и слично);

Одговарајуће услуге сервиса за бригу о болесним, неспособним или немоћним одраслим лицима нису вам доступне или вам се њихово коришћење не исплати, Шифра 2 уписује се за лице које ради краће од пуног радног времена зато што му одговарајуће услуге сервиса за бригу о болесним, неспособним или немоћним одраслим лицима нису доступне, или му се њихово коришћење не исплати (старачки домови, специјализоване болнице и установе за одрасле и слично);

Одговарајуће услуге сервиса за чување деце, као и услуге сервиса за бригу о болесним, неспособним или немоћним одраслим лицима нису вам доступне или вам се њихово коришћење не исплати, Шифра 3 уписује се за лице које ради краће од пуног радног времена, зато што му одговарајуће услуге сервиса за чување деце као и сервиса за бригу о болесним, неспособним или немоћним одраслим лицима нису доступне, или му се њихово коришћење не исплати (вртићи, јаслице, старачки домови, специјализоване болнице и установе и слично);

Услуге сервиса за чување деце или бригу о неспособним одраслим лицима немају утицај на то што радите краће од пуног радног времена, Шифра 4 уписује се за лице, на чију одлуку да ради краће од пуног радног времена због чувања деце или бриге о неспособним одраслим лицима, нема утицај постојање, доступност или могућност плаћања одговарајућих сервиса за чување деце или одраслих неспособних лица.

Под термином **одговарајуће** подразумева се минимум одређених стандарда у погледу квалитета смештаја, запосленог особља (искуство и стручност) као и у погледу одговарајућег радног времена сервиса које анкетирано лице захтева.

Под термином **доступност** подразумева се прихватљива удаљеност сервиса и доступност одговарајућег превоза.

Под термином **исплативост** подразумева се однос између евентуалне будуће плате лица које би радило више сати и цене сервиса уколико би му одговарајуће услуге сервиса биле доступне.

Колона 77 - Колико сати током седмице обично радите на том послу

Уписује се број уобичајених часова рада које анкетирано лице ради седмично. За лице које има велике осцилације у броју седмичних часова рада и, стога, не може да утврди часове свог уобичајеног седмичног радног времена, просечан седмични број часова рада се може израчунати (проценити) као просек часова рада из последње четири седмице. Уколико лице и на овај начин не може да процени колико сати током седмице обично ради треба уписати 00.

Колона 78 - Колико сте сати радили у посматраној седмици

Уписати тачан број сати колико је лице радило у току посматране седмице. Ови часови обухватају и:

- време проведено на обуци која се одвија за време посла, на захтев послодавца и има директне везе са послом које лице обавља;
- време проведено на службеним путовањима који су у директној вези са садашњим послом које лице обавља;
- плаћени и неплаћени прековремени рад који је везан је за посао који лице обавља;
- рад код куће уколико су радне активности повезане са послом који лице тренутно обавља;
- време које наставно особље проведе ван школских установа а утрошено је на припремање, планирање и спровођење наставе, као и време проведено на састанцима, семинарима и сл. који су у вези са послом који обављају.

Уколико је лице у току посматране седмице радило само неколико дана (а не пуну радну седмицу), треба уписати број сати само за дане у којима је радило. Такође ако је лице у току радног дана имало прекид у раду због личних разлога (посете лекару, родитељски састанак, послови везани за добијање докумената у општини, МУП-у, код судских органа и сл.) те часове не треба приказати као часове рада, односно треба их искључити из часова рада у посматраној седмици.

Уколико је лице у току целе посматране седмице било одсутно с посла треба уписати 00. Уколико је уписана ова шифра, лице не одговара на питање у колони 79, него директно даје одговор на питање у колони 80.

Колона 79 - Број сати током којих сте радили у посматраној седмици био је

Уобичајен, Шифра 1 уписује се за лице које је током посматране седмице радило уобичајен број сати;

Већи од уобичајеног, због:

За лица која су у посматраној седмици радила више него обично уписује се једна од наведених шифара. Ако је лице радило више часова него обично из више разлога, уписује се шифра разлога због којег је лице радило највише сати.

Прековременог рада, Шифра 2 уписује се за лице које је посматране седмице радило више него обично због прековременог рада. Овде треба имати у виду да су часови прековременог рада они часови који су одрађени преко фонда редовних часова рада, без обзира да ли су плаћени или не;

Прерасподеле радног времена, Шифра 3 уписује се за лице које је у посматраној седмици имало већи број часова рада од уобичајеног, али су ти часови одрађени у оквиру прерасподеле радног времена и укључени су у у фонд редовних (месечних или годишњих) часова рада;

Неког другог разлога, Шифра 4 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило више часова него обично из неког другог разлога који није наведен;

Мањи од уобичајеног, због

За лице које је посматране седмице радило **мање** сати него обично треба уписати шифру само једног од наведених разлога. Ако има више разлога, уписује се шифра разлога због којег је лице радило најмање сати, односно разлога који је дужином свог трајања највише утицао да лице ради мањи број сати од уобичајеног (нпр. ако је лице, које уобичајено ради 40 сати седмично, имало прекид у раду због квара машине у трајању од 16 сати, а затим одсуствовало због болести 8 сати, за њега треба уписати шифру 8, а не шифру 6).

Годишњег одмора, Шифра 5 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати због коришћења годишњег одмора;

Ваше болести или неспособности, Шифра 6 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати због своје болести, физичке или психичке неспособности за рад. Ову шифру треба уписати и за труднице које не раде, или раде краће од пуног радног времена због одржавања трудноће;

Породилског или одсуства ради неге детета, Шифра 7 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати због коришћења породилског одсуства или одсуства ради неге детета, без обзира да ли га користи отац или мајка;

Техничких или економских разлога, Шифра 8 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати због квара или ремонта машина или опреме, недостатка сировина, репроматеријала, опреме и слично;

Штрајка, Шифра 9 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати због штрајка. Ова шифра се уписује само за лице које је директно учествовало у штрајку. За лица која су радила мањи број сати због штрајка а нису директно учествовала у њему уписује се шифра 8;

Школовања или обуке, Шифра 10 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати због похађања школе или обуке на радном месту или на неком другом месту;

Прерасподеле радног времена, Шифра 11 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати због прерасподеле радног времена, а које је прековременим радом "зарадило" слободне дане и сл;

Лоших временски услова, Шифра 12 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати због тога што је процес рада прекинут услед временских неприлика, или му је из истог разлога било онемогућено да дође на посао или да на време дође на посао (поплава, земљотрес, снежна вејавица и сл.);

Личних или породичних разлога, Шифра 13 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати из личних или породичних разлога (болест детета или другог члана породице, смрт у породици, склапање брака, пресељење, коришћење плаћеног или неплаћеног одсуства и сл.);

Државног или верског празника, Шифра 14 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати због државног или верског празника;

Тек сте почели да радите или сте променили посао, Шифра 15 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати због тога што је у току посматране седмице тек почело да ради или је променило посао, а тај рад није почело од почетка седмице;

Престали сте да радите, а нисте започели други посао, Шифра 16 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати због тога што је у току претходне седмице престало да ради, а није започело други посао;

Неког другог разлога, Шифра 17 уписује се за лице које је у посматраној седмици радило мање од уобичајеног броја сати из разлога који није наведен.

За пољопривреднике и сезонске раднике, уколико не могу да наведу разлог због којег су радили мањи број сати од уобичајеног, треба уписати шифру 12 или 17.

Не можете да одредите јер немате уобичајене часове рада, Шифра 18 уписује се за лице чији часови рада значајно варирају од седмице до седмице или од месеца до месеца и које није навело разлог разликовања стварних (одрађених у посматраној седмици) и уобичајених часова рада (нпр. лица која обављају случајне, сезонске или повремене послове).

Колона 80 - Да ли бисте желели да радите седмично више сати него што сада радите (уз одговарајуће повећање зараде)

При одговору на ово питање узима се у обзир број часова који би лице желело да ради, без обзира да ли би те часове желело да ради на садашњем (главном) или другом (додатном послу).

Да, Шифра 1 уписује се за лице које би желело да ради више сати седмично него што иначе ради;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које не би желело да ради више сати седмично него што иначе ради. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама 81 и 82 него директно даје одговор на питање у колони 83.

Колона 81 - На који бисте начин желели да радите више сати

Желите допунски посао који бисте радили уз садашњи посао, Шифра 1 уписује се за лице које би желело да ради више сати тако што би, уз садашњи посао, обављало други, додатни посао;

Желите да садашњи посао замените послом на којем бисте радили више сати, Шифра 2 уписује се за лице које би желело да садашњи посао замени другим послом, на којем би радило више сати него на садашњем послу;

Желите да радите више сати искључиво на садашњем послу, Шифра 3 уписује се за лице које би на садашњем послу желело да ради више сати;

Желите да радите више сати на било који од наведених начина, Шифра 4 уписује се за лице које би желело да ради више сати на било који од наведених начина.

Колона 82 - Уколико би вам се указала могућност, да ли бисте у року од две седмице могли да почнете да радите више сати

Да, Шифра 1 уписује се за лице које би, уколико би му се указала таква могућност, могло да почне да ради више сати у року од две седмице;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које не би могло да почне да ради више сати у року од две седмице, чак и ако би му се таква могућност указала.

Колона 83 - Колико бисте сати седмично желели да радите

Овде се ради о личном ставу, односно уписује се број сати које би анкетирано лице желело да ради у току једне седмице, без обзира колико сати сада ради.

Карактеристике другог (допунског, додатног) посла

Колона 84 - Да ли сте у току посматране седмице, поред главног посла, обављали још неки додатни плаћени посао

Да, Шифра 1 уписује се за лице које је у посматраној седмици, поред главног, обављало још неки додатни, допунски или хонорарни посао, за новчану или другу накнаду, који уобичајено обавља поред свог главног посла;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које у посматраној седмици, поред главног, није обављало никакав додатни посао. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама 85-87, него директно даје одговор на питање у колони 88.

Колона 85 - Какав је ваш професионални статус на том додатном послу

Уписује се професионални статус лица на додатном послу.

Самосталан са запосленима, Шифра 1 уписује се за лице које ради самостално и запошљава најмање још једно лице. Ова шифра се уписује и за пољопривредника који користи помоћ чланова породице или других лица и које плаћа за тај рад.

Самосталан без запослених, Шифра 2 уписује се за лице које ради у властитом привредном друштву, пољопривредном имању, као и за лице које обавља самосталну професионалну делатност или обавља неки други посао за сопствени рачун али које, при обављању тих послова, **не запошљава** ниједну особу. Ова шифра се, такође, уписује и за лица која самостално проналазе и организују, по правилу, нерегистроване послове (нпр. услуге давања приватних часова, превођења, чувања деце, шивења, продаје на пијацама и сл.);

Запослени радник (ради за послодавца), Шифра 3 - Објашњење за ову шифру треба видети код питања у колони 49, шифра 7, с тим што за лице које има приватну професионалну праксу а истовремено ради и за правно лице (нпр. лекар и стоматолог који има сопствену ординацију и истовремено ради у болници или дому здравља) треба код овог питања да се упише шифра 1, 2 или 3 зависно од тога за који посао се определило као за главни а за који као допунски/додатни;

Неплаћени помажући члан у породичном послу, Шифра 4 - објашњење за ову шифру треба видети код питања у колони 49, шифра 8.

Колона 86 - Колико сати сте у току посматране седмице радили на том додатном послу

Уписује се број сати који је лице, у току посматране седмице, провело у обављању додатног посла.

Уписати 00 уколико лице није радило у току посматране седмице.

Колона 87 - Делатност (локалне јединице) у којој обављате додатни посао (шта се производи или које се услуге пружају)

Уписује се назив делатности локалне јединице у којој је лице обављало додатни посао. За одговор на ово питање видети упутство код питања у колони 46. Шифра делатности је двомесна. Шифрирање делатности врше статистичари.

Тражење другог посла

Колона 88 - Да ли сте током претходне 4 седмице тражили други посао

Да, Шифра 1 уписује се за лице које је у претходне 4 седмице тражило други посао;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило други посао. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колонама 89-110 него директно даје одговор на питање у колони 111.

Колона 89 - Разлог зашто тражите други посао

Уколико је дат одговор на ово питање лице не даје одговор на питања у колонама 90-99, него директно даје одговор на питање у колони 100.

Постоји вероватноћа или ризик да изгубите садашњи посао, или је посао који обављате ограниченог трајања, Шифра 1 уписује се за лице које тражи други посао јер му је садашњи посао несигуран, или му истиче период на који је ангажовано;

Садашњи посао сте прихватили као привремен, Шифра 2 уписује се за лице које је садашњи посао прихватило као привремен (нпр. док нађе одговарајући посао, док не стекне одређену квалификацију, заврши школу, специјализацију и сл.);

Тражите додатни посао који бисте обављали уз садашњи посао, Шифра 3 уписује се за лице које, поред садашњег посла, тражи **додатни** посао на коме би радило још сати уз оне сате које ради на садашњем послу;

Тражите посао на којем бисте радили више сати него на садашњем послу, Шифра 4 уписује се за лице које тражи други посао на коме би радило више сати него на послу који сада обавља;

Тражите посао на којем бисте радили мање сати него на садашњем послу, Шифра 5 - уписује се за лице које тражи други посао на коме би радило мање сати него на послу који сада обавља;

Желите посао са бољим условима (већа зарада, погодније радно време или превоз, посао на којем ћете боље исказати своје способности и сл.), Шифра 6 - уписује се за лице које тражи посао са бољим условима рада - већом зарадом, погоднијим радним временом или погоднијом удаљеношћу од места становања, квалитетнијом врстом посла, посао који више одговара његовом радном искуству и сл.;

Неки други разлог, Шифра 7 - за лице које тражи други посао из разлога који није наведен.

Уколико постоји више разлога због којих лице тражи други посао, треба уписати разлог који је означен најмањим бројем, односно шифром.

Претходно радно искуство

У овом модулу се прикупљају подаци о лицима која у посматраној седмици нису обављала никакав посао, нити су имала посао са којег су била одсутна, тј. за лица код којих је:

- код питања у колони 39 уписана шифра 2 (одслужење војног рока) или шифра 4 (остали, нису радили нити су имали посао са којег сте били одсутни током целе посматране седмице);
- код питања у колони 41 је уписана шифра 3 (немате намеру да се вратите на посао), и;
- код питања у колони 42 је уписана шифра 1 (не примате зараду) или шифра 2 (примате мање од 50% зараде).

Колона 90 - Да ли сте икада раније радили

На ово питање дају одговор сва лица која посматране седмице нису обављала посао (без обзира да ли су икада раније имала посао или не). Лица која се налазе на одсуству с посла дужем од 3 месеца и не примају зараду, или примају мање од 50% зараде, као и лица којима мирује радни однос, дају податке о послу с којег су одсутна.

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је раније имало запослење или посао за који је било плаћено (у новцу или натури), без обзира на дужину трајања посла и без обзира да ли је посао био на неодређено или одређено време, сезонски, или је лице радило као неплаћени помажући члан у породичном послу. Лице које је некада раније обављало **искључиво случајне краткотрајне** послове, или је радило за време школског распуста, за време служења војног рока и сл., не сматра се да је имало посао. Међутим, за лице које је у **дужем временском периоду** обављало неке послове од свега неколико сати само викендом, после наставе и сл. треба уписати шифру 1;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које никада раније није имало запослење или посао за који је било плаћено (у новцу или натури). Ову шифру, такође, треба уписати и за лице које је повремено и у **краћем** временском периоду обављало искључиво случајне послове, радило за време школског распуста или за време одслужења војног рока. Уколико је уписана ова шифра лице не одговара на питања у колони 91-97 него директно даје одговор на питање у колони 98.

Колона 91 - Колико сте година радили

Уписати укупан број навршених година које је лице провело на свим пословима за које је било плаћено, почев од дана када је први пут почело да ради. Ако је лице имало неплаћене прекиде у раду, ти прекиди се не рачунају у радни стаж. Уколико је лице променило више послова у току рада, треба да се саберу све навршене године рада на свим тим пословима. За неплаћене помажуће чланове у породичном послу треба уписати број година колико су активно радили на том послу. За лица која су радила мање од 1 године треба уписати 0.

Колоне 92 и 93 - Година и месец када сте престали да радите

Година - уписује се година када је лице престало да ради на последњем плаћеном послу. Лице које је престало да ради пре 2010. године не одговара на питање у колони 93, него директно даје одговор на питање у колони 94.

Месец - уписује се месец у којем је лице престало да обавља последњи плаћени посао. Овај податак уписује се само за лице које је престало да ради у току 2010, 2011. или 2012. године.

За лица која су престала да раде због одслужења војног рока или друштвеног рада треба уписати годину и месец пре одласка на одслужење војног рока или обављање друштвеног рада.

Колона 94 - Главни разлог зашто сте престали да радите

Ако је лице престало да ради пре 2004. године не одговара на питања у колонама 94-97 него директно даје одговор на питање у колони 98.

Добили сте отказ (укључујући и стечај привредног друштва д.о.о., а.д.), Шифра 01 - уписује се искључиво за лице које је на последњем плаћеном послу имало статус запосленог радника и чије је запослење престало против његове воље, тј. добило је отказ од послодавца, проглашено је технолошким вишком, или је привредно друштво у коме је лице радило продато, отишло у стечај или ликвидацију;

Посао је био привременог или сезонског карактера, Шифра 02 - уписује се за лице које је престало да ради зато што је посао који је обављало био привременог или сезонског карактера, или је то био рад на одређено време;

Због чувања деце или немоћних одраслих лица, Шифра 03 - уписује се за лице које је престало да ради због:

- чувања своје деце или деце свог брачног партнера која живе унутар или ван домаћинства;
- због чувања друге деце (до 14 година старости) која живе унутар или ван домаћинства;
- због чувања неспособних одраслих рођака или пријатеља (старих 15 или више година).

Ова шифра се не уписује за лица која су престала да раде да би се професионално бавила чувањем или негом деце, или неспособних одраслих лица;

Остали лични или породични разлози, Шифра 04 - уписује се за лице које је својом вољом напустило посао због личних или породичних разлога (склапања брака, трудноћа, дужи одмор, итд.);

Ваше болест или неспособност, Шифра 05 - уписује се за лице које напустило посао због властите болести или је постало неспособно за рад. Ова шифра уписује се и за лица која су отишла у инвалидску пензију;

Школовање или обука, Шифра 06 - уписује се за лице које је напустило посао због школовања или обуке;

Превремена пензија, Шифра 07 - уписује се за лице које је престало да ради због одласка у превремену пензију из економских разлога, пре испуњавања услова за одлазак у редовну пензију. Ова шифра се не уписује за лица која су престала да раде због одласка у инвалидску пензију;

Редовна пензија, Шифра 08 - уписује се за лице које је престало да ради због одласка у редовну пензију;

Одслужење војног рока, Шифра 09 - уписује се за лице које је напустило посао због одласка на добровољно одслужење редовног војног рока;

Остали разлози, Шифра 10 - уписује се за лице које је напустило посао из неког другог разлога који није наведен. Ова шифра се уписује за лице које је напустило посао због личног незадовољства, за приватника који је продао фирму, затворио радњу или "изашао" из посла, као и за неплаћене помажуће чланове у породичном послу, за које није уписана нека од шифара од 01 до 08.

Колона 95 - Професионални статус на последњем послу који сте радили

За одговор на ово питање видети објашњења код питања у колони 85. Ако је лице престало да ради пре 2004. године (колони 92) не одговара на питања у колонама 95-97 него директно даје одговор на питање у колони 98.

Колона 96 - Делатност (локалне јединице) на последњем послу (шта се производило или које су се услуге пружале)

Ако је лице престало да ради пре 2004. године (колони 92) не одговара на питања у колонама 96 и 97 него директно даје одговор на питање у колони 98.

Уписује се назив делатности локалне јединице у којој је лице обављало последњи плаћени посао. За одговор на ово питање видети објашњење код питања у колони 46. Шифра делатности је двомесна. Шифрирање делатности врше статистичари.

Колона 97 – Занимање на последњем послу (описите главне послове које сте обављали на последњем послу)

Ако је лице престало да ради пре 2004. године (колони 92) не одговара на питања у колони 97 него директно даје одговор на питање у колони 98.

Уписује се занимање које је лице обављало на последњем плаћеном послу. За одговор на ово питање видети објашњење код питања у колони 45. Шифра занимања је тромесна. Шифрирање занимања врше статистичари.

Тражење запослења

Колона 98 - Да ли лице има 75 или више година

Одговор на ово питање даје се на основу података који се налазе у колонама од 2 и 5.

Одговор на питање у овој колони служи као контролна тачка како би се утврдило да ли лице треба да одговара на питања у колонама 99-110 која се тичу тражења запослења. Према међународним препорукама лица стара 75 или више година не треба да одговарају на ова питања, односно не могу се сматрати незапосленима.

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које има 75 или више година. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питања у колонама 99 - 110 него директно даје одговор на питање у колони 111;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице млађе од 75 година.

Колона 99 - Да ли сте у претходне 4 седмице тражили посао

Ово питање је филтер питање за дефинисање незапослености. Главни критеријум за разврставање лица која немају посао на незапослене и неактивне је њихова активност у вези тражења посла у претходне 4 седмице.

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у претходне 4 седмице предузимало неке конкретне кораке у циљу налажења посла. Ова шифра уписује се и за лице које, као почетник или пробни радник, тражи могућност за професионалну обуку;

Не, нашли сте посао на којем треба да почнете да радите у року до 3 месеца, Шифра 2 - уписује се за лице које не тражи посао јер је већ нашло посао на којем треба да почне да ради у року до 3 месеца. Лица за која је уписана ова шифра не одговарају на питање у колони 100, него директно дају одговор на питање у колони 101;

Не, нашли сте посао на којем треба да почнете да радите у року дужем од 3 месеца, Шифра 3 - уписује се за лице које не тражи посао јер је већ нашло посао на којем треба да почне да ради у року дужем од 3 месеца. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питања у колонама 100-103, него директно даје одговор на питање у колони 104.

Не, нити сте нашли посао на којем треба да почнете да радите касније, Шифра 4 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није предузимало никакве кораке да би нашло посао. Ову шифру треба уписати и за лица која је послодавац отпустио на период дужи од три месеца, уз обећање да ће их поново позвати на посао, као и за лица која су раније (пре 4 седмице) нашла посао, али још нису почела да раде, под условом да сва наведена лица у међувремену нису предузимала активне кораке у циљу налажења посла. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питања у колонама 100-105, него директно даје одговор на питање у колони 106.

Колона 100 - На који сте начин у претходне 4 седмице тражили посао или покушавали да се бавите властитим бизнисом

Треба одговорити на свако питање у колонама од А до М.

Ово питање је веома важно за утврђивање броја незапослених. Незапосленим се може сматрати само лице које је у току претходне 4 седмице, закључно са посматраном седмицом, предузимало један од наведених **активних** корака у циљу налажења посла и које је на питање у колони 112 одговорило да је у могућности да у року од 2 седмице почне да ради. Код овог питања може се дати више одговора, односно може се уписати више шифара. Лице треба да наведе сваки корак који је предузело у циљу налажења посла у току претходне 4 седмице, јер сваки наведени корак не представља активно тражење посла (нпр. ишчекивање резултата са теста, интервјуа, или чекање позива од Националне службе за запошљавање не представљају тражење посла на активан начин).

Колона 100, А - Преко Националне службе за запошљавање (НСЗ)

Да, Шифра 1 - уписује се само за лице које је контактирало НСЗ у циљу тражења посла. Ову шифру треба уписати за лице које:

- се пријавило и регистровало у НСЗ било да тражи посао први пут, жели да промени посао или поново се запосли;
- се преко НСЗ интересовало за слободна радна места путем телефона или преко интернет презентације НСЗ, као и путем обавештења о упражњеним радним местима које НСЗ истиче на јавним местима;
- је контактирала НСЗ и понудила му посао, без обзира да ли је лице тај посао прихватило или одбило.

Ова шифра се **не уписује** за лица која су регистрована у НСЗ, а која у претходне 4 седмице нису користила ни једну од наведених могућности тражења посла преко НСЗ;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао преко НСЗ.

Колона 100, В - Преко приватне агенције за запошљавање

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у претходне 4 седмице тражило посао (у земљи или иностранству) преко приватне агенције за запошљавање;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао преко приватне агенције за запошљавање.

Колона 100, С - Директним обраћањем послодавцу

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у претходне 4 седмице тражило посао директним, личним обраћањем послодавцу. Ову шифру треба уписати и за лица која су се обраћала својим пријатељима, рођацима или познаницима ради запослења код њих;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао на овај начин.

Колона 100, Д - Преко пријатеља, рођака, синдиката и слично

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које се за помоћ у проналажењу посла, у претходне 4 седмице, обраћало пријатељима, рођацима, познаницима или је контактирало неку синдикалну организацију;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао на овај начин.

Колона 103, Е - Преко огласа (давањем огласа или јављањем на огласе у новинама, часописима или на интернету)

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у претходне 4 седмице тражило посао путем давања огласа, или јављањем на огласе, било да се они налазе у новинама, часописима, на интернету и сл. (сем интернет презентације Националне службе за запошљавање која је обухваћена у колони 106, А) ;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао на овај начин.

Колона 100, Ф - Проучавали сте огласе у новинама, часописима или на интернету

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у претходне 4 седмице само прикупљало или проучавало огласе у којима се нуди запослење, али се није јављало на те огласе;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао на овај начин.

Колона 100, Г - Полагали сте тест, били сте на разговору или на испитивању

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у претходне 4 седмице полагало неки тест, било на разговору или испитивању везаном за тражење посла;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао на овај начин.

Колона 100, Н - Тражили сте земљиште, радне просторије или опрему за рад

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у претходне 4 седмице тражило земљиште, радне просторије или опрему за рад;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао на овај начин.

Колона 100, I - Тражили сте дозволу, лиценцу, финансијска средства за рад

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у претходне 4 седмице тражило дозволу, лиценцу или неку другу документацију потребну за отпочињање властитог посла, као и финансијска средства, спонзоре и сл;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао на овај начин.

Колона 100, J - Чекали сте резултате пријаве за посао коју сте раније послали (ова метода представља неактиван начин тражења посла)

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у току претходне 4 седмице чекало резултате пријављивања на конкурс или оглас, или резултате већ обављеног теста или разговора;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао на овај начин.

Колона 100, K - Чекали сте позив од Националне службе за запошљавање (ова метода представља неактиван начин тражења посла)

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у току претходне 4 седмице чекало позив од Националне службе за запошљавање;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао на овај начин.

Колона 100, L - Чекали сте резултате конкурса у некој јавној институцији (ова метода представља неактиван начин тражења посла)

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у претходне 4 седмице чекало резултате конкурса на којем је учествовало а који је објавила нека јавна институција;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао на овај начин.

Колона 100, M - На неки други начин

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у претходне 4 седмице тражило запослење на неки други активан начин који није наведен у колонама од 106, A до 106, L (нпр: тражење савета у агенцији за мала и средња привредна друштва, интересовање у гранским коморама и сл.);

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које у претходне 4 седмице није тражило посао на неки други активан начин који није напред наведен.

Колона 101 - Дужина тражења посла

Под дужином тражења посла подразумева се период непрекидног активног тражења посла, без значајних прекида (прекид дужи од 4 седмице). За особе које су нашле посао рачуна се период од дана када је лице почело да тражи посао закључно са даном када је нашло посао.

Још нисте почели да тражите посао, Шифра 01 - уписује се за лице које још није почело да тражи посао;

Краће од месец дана, Шифра 02 - уписује се за лице које тражи посао краће од месец дана;

1-2 месеца, Шифра 03 - уписује се за лице које тражи посао од 1 до непуна 3 месеца;

3-5 месеци, Шифра 04 - уписује се за лице које тражи посао од 3 до непуних 6 месеци;

- 6-11 месеци, Шифра 05** - уписује се за лице које тражи посао од 6 до непуних 12 месеци;
- 12-17 месеци, Шифра 06** - уписује се за лице које тражи посао од 12 до непуних 18 месеци;
- 18-23 месеца, Шифра 07** - уписује се за лице које тражи посао од 18 до непуне 24 месеца;
- 24-47 месеци, Шифра 08** - уписује се за лице које тражи посао од 2 до непуне 4 године;
- 4-6 година, Шифра 09** - уписује се за лице које тражи посао од 4 до непуних 7 година;
- 7-10 година, Шифра 10** - уписује се за лице које тражи посао од 7 до непуних 10 година;
- 10 година или дуже, Шифра 11** - уписује се за лице које тражи посао 10 година или дуже.

Колона 102 - Колика је минимална зарада за коју бисте пристали да радите

Уписати једну од понуђених шифара која се односи на минимални износ зараде за коју би лице пристало да ради уколико би нашло посао.

Колона 103 - Да ли сте током претходних 12 месеци одбили неку понуду за посао

Уколико је на ово питање одговорено потврдно, треба да се наведе разлог одбијања понуђеног посла уписивањем једне од шифара од 1 до 7.

Не одговара вашим квалификацијама, Шифра 1 - уписује се за лице које је, у току претходних 12 месеци, одбило понуђени посао због тога што не одговара његовим квалификацијама, знању или радном искуству;

Неодговарајућа зарада, Шифра 2 - уписује се за лице које је, у току претходних 12 месеци,

одбило понуђени посао због тога што му није одговарала зарада на том послу;

Удаљеност од места становања, Шифра 3 - уписује се за лице које је, у току претходних 12 месеци, одбило понуђени посао због удаљености од места становања;

Одсуство или болест у моменту понуде посла, Шифра 4 - уписује се за лице које је, у току

претходних 12 месеци, одбило понуђени посао јер је у моменту понуде било болесно, или је било одсутно из места становања, па није могло на време да се јави на понуђени посао;

Неодговарајућа врста посла, Шифра 5 - уписује се за лице које је, у току претходних 12 месеци, одбило понуђени посао јер му није одговарала врста понуђеног посла;

Неодговарајуће радно време, Шифра 6 - уписује се за лице које је, у току претходних 12 месеци, одбило понуђени посао јер му није одговарало радно време на том послу;

Остали разлози, Шифра 7 - уписује се за лице које је, у току претходних 12 месеци, одбило понуђени посао из разлога који се не може сврстати ни у један од претходно наведених;

Не, Шифра 8 - уписује се за лице које у току претходних 12 месеци није одбило никакав понуђени посао.

Колона 104 - Какав посао тражите (или сте нашли)

Као самосталан, Шифра 1 уписује се за лице које покушава да започне посао на којем би радило самостално (као власник или сувласник приватног привредног друштва, установе, радње, ординације, пољопривредног имања, сл.) или као лице које покушава самостално да организује посао код куће или на неком другом месту (превођење, држање часова, израда предмета ручне радиности и сл.);

Као запослени радник са:

Искључиво пуним радним временом, Шифра 2 уписује се за лице које тражи (или је нашло) посао у статусу запосленог радника, са искључиво пуним радним временом;

Пуним радним временом, али бисте прихватили и краће од пуног, Шифра 3 уписује се за лице које тражи (или је нашло) посао у статусу запосленог радника са пуним радним временом, али би прихватило и посао са радним временом краћим од пуног, уколико би му био понуђен;

Краћим од пуног радног времена, али бисте прихватили и пуно радно време, Шифра 4 уписује се за лице које тражи (или је нашло) посао у статусу запосленог радника са радним временом краћим од пуног, али би прихватило и посао са пуним радним временом, ако би му био понуђен;

Искључиво краћим од пуног радног времена, Шифра 5 уписује се за лице које тражи посао (или га је нашло) у статусу запосленог радника, са искључиво краћим од пуног радног времена;

Радно време није битно, Шифра 6 уписује се за лице које тражи посао (или га је нашло) у статусу запосленог радника при чему му радно време није битно.

Колона 105 - Каква је била ваша ситуација непосредно пре почетка тражења посла или другог запослења

Као одговор на ово питање треба уписати ситуацију у којој се лице налазило непосредно пре почетка тражења посла, или другог запослења. За лице које није тражило посао зато што је већ нашло посао на којем треба да почне да ради, треба уписати шифру која одговара ситуацији у којој се лице налазило пре него што је почело да тражи посао. Лице које је дало одговор на ово питање не одговара на питања у колонама 106-108, него директно даје одговор на питање у колони 109.

Радили сте или радите (укључујући пробни или приправнички рад), Шифра 1 уписује се за лице које је радило, непосредно пре него што је почело да тражи посао, или још увек ради, а жели да промени посао или жели додатни посао;

Били сте на школовању/обуци, Шифра 2 - уписује се за лице које је, непосредно пре почетка тражења посла, било на школовању или некој врсти обуке (искључујући приправнике);

Били сте на одслужењу војног рока, Шифра 3 - уписује се за лице које је, непосредно пре почетка тражења посла, било на одслужењу војног рока;

Имали сте личне или породичне обавезе, Шифра 4 - уписује се за лице које је, непосредно пре почетка тражења посла, имало личне или породичне обавезе (чување деце, вођење домаћинства, старање о неспособном или болесном члану породице и сл.);

Остало, Шифра 5 - уписује се за лице које је, непосредно пре почетка тражења посла, било у некој ситуацији која није наведена (на пример пензионер).

Колона 106 - Разлог зашто нисте тражили посао

Очекујете да се вратите на претходни посао (привремено отпуштени), Шифра 1 - ова шифра уписује се за лице које није тражило посао зато што очекује да се врати на претходни посао. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питање у колони 107, него директно даје одговор на питање у колони 108;

Ваша болест или неспособност, Шифра 2 - уписује се за лице које није тражило посао због своје болести или неспособности. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питање у колони 107, него директно даје одговор на питање у колони 108;

Брига о деци или о одраслим неспособним лицима, Шифра 3 - уписује се за лице које није тражило посао због чувања своје деце, деце свог брачног партнера, остале деце до 14 година у домаћинству или ван њега, која су родбински повезана са анкетираним лицем, као и због бриге о немоћним одраслим рођацима или пријатељима. Ова шифра се не уписује за лице које није тражило посао због чувања деце или неспособних одраслих лица за новчану или неку другу надокнаду, као и за лице које послове бриге

и чувања обавља у волонтерском смислу (нпр. у оквиру неке хуманитарне организације). У оба ова случаја треба уписати шифру 09;

Други лични или породични разлози, Шифра 4 - уписује се за лице које није тражило посао због личних или породичних разлога (вођење властитог домаћинства, породичне прилике му омогућавају да не ради јер има довољно средстава и др.). Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питање у колони 107, него директно даје одговор на питање у колони 108;

Школовање или обука, Шифра 5 - уписује се за лице које није тражило посао због тога што је било на школовању или обуци. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питање у колони 107, него директно даје одговор на питање у колони 108;

Пензија, Шифра 6 - уписује се за лице које није тражило посао због тога што је у пензији. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питање у колони 107, него директно даје одговор на питање у колони 108;

Изгубили сте наду у могућност налажења посла, Шифра 7 - уписује се за лице које није тражило посао због тога што је уверено да не може да нађе посао, односно да му ниједан посао није доступан ("обесхрабрена лица"). Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питање у колони 107, него директно даје одговор на питање у колони 108;

Одслужење војног рока, Шифра 8 - уписује се за лице које није тражило посао због тога што је било на добровољном одслужењу војног рока. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питање у колони 107, него директно даје одговор на питање у колони 108;

Остали разлози, Шифра 9 - уписује се за лице које не тражи посао због разлога који се не може сврстати ни у један од претходно наведених. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питање у колони 107, него директно даје одговор на питање у колони 108;

Колона 107 - Не тражите посао због бриге о деци или неспособним одраслим лицима, зато што:

Уписати шифру једног од разлога зашто лице не тражи посао. Упутство за одговор на ово питање видети код питања у колони 76, с тим што се под термином исплативост, код овог питања, подразумева однос између евентуалне будуће плате лица које би радило (да не чува децу или неспособна одрасла лица) и цене сервиса уколико би му одговарајуће услуге сервиса биле доступне.

Колона 108 - Иако не тражите посао, да ли бисте желели да радите

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које би желело да ради и ако не тражи посао;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које не тражи посао и не би желело да ради. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питања у колонама 109 и 110, него директно даје одговор на питање у колони 111.

Колона 109 - Када би вам посао био понуђен, да ли бисте могли да почнете да радите у року од 2 седмице

Да би се сматрало незапосленим, лице које тражи плаћени посао, мора да буде у могућности да почне да ради у року од 2 седмице. Рок од 2 седмице омогућава лицу да обави све припреме које су потребне за почетак рада.

Да, Шифра 1 - уписује се за лице које је у могућности да, уколико му се укаже прилика, почне да ради у року од 2 седмице. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питање у колони 110, него директно одговара на питање у колони 111;

Не, Шифра 2 - уписује се за лице које није у могућности да почне да ради у року од 2 седмице.

Колона 110 - Разлог због којег не бисте могли да почнете да радите у року од 2 седмице

Школовање или обука, Шифра 1 - уписује се за лице које није у могућности да почне да ради у року од 2 седмице зато што мора да заврши школу или обуку;

Одслужење војног рока, Шифра 2 - уписује се за лице која није у могућности да почне да ради у року од две седмице због добровољног одслужења војног рока;

Не можете да напустите садашњи посао у року до 2 седмице, Шифра 3 - уписује се за лице које не може да почне да ради у року од две седмице јер није у могућности да напусти садашњи посао у наведеном року;

Лични или породични разлози (укључујући породично одсуство), Шифра 4 - уписује се за лице које не може да почне да ради у року од 2 седмице због личних или породичних разлога (укључујући и породично одсуство);

Ваша болест или неспособност, Шифра 5 - уписује се за лице које није у могућности да почне да ради у року од две седмице због властите болести, односно здравствене неспособности за рад (укључујући и трудничко боловање);

Остали разлози, Шифра 6 - уписује се за лице која није у могућности да почне да ради у року од две седмице због неког другог разлога који није наведен.

Главни статус

На питања у оквиру модула Главни статус одговарају сва лица која припадају циљној популацији.

Колона 111 - Који је, по вашем мишљењу, ваш садашњи главни статус

Код одговора на ово питање, лице треба да изнесе властито мишљење о свом главном статусу, односно да се за њега упише једна од наведених шифара, без обзира на претходно дате одговоре, тј. да ли је одговарало као запослено, незапослено или неактивно лице. На пример, за лице које нема стално запослење, али је у посматраној седмици обављало неки посао за накнаду у новцу или натури најмање 1 сат, код овог питања треба уписати шифру 02, ако то лице сматра да му је садашњи главни статус "Незапослено лице". При одговору на ово питање, узима се у обзир статус у којем се лице налазило у посматраној седмици.

Обављате посао, укључујући неплаћени рад у породичном послу укључујући приправнике и лица која су на плаћеној пракси, Шифра 01 - уписује се за лице које је обавља неки плаћени или неплаћени посао (нпр. запослени радник, индивидуални пољопривредник, ученик или студент који ради, пензионер који ради, неплаћени помажући члан у породичном послу, приправници и лица која су на плаћеној пракси);

Незапослено лице, Шифра 02 - уписује се за лице које сматра за себе да је незапослено;

Ученик/студент, постдипломац, лице на обавезној (неплаћеној) пракси, Шифра 03 уписује се за лице које је ученик, студент или се налази на обавезној неплаћеној пракси;

Пензионер, Шифра 04 уписује се за лице које за себе сматра да је пензионер;

Лице са трајним инвалидитетом које не ради, Шифра 05 - уписује се за лице које има неки облик дугорочног и трајног инвалидитета и које не обавља неки плаћени посао;

Лице на одслужењу војног рока, Шифра 06 уписује се за лице које се налази на одслужењу војног рока;

Лице које обавља кућне послове у свом домаћинству, Шифра 07 уписује се за лице које за себе сматра да обавља искључиво неплаћене послове везане за одржавање домаћинства;

Друго неактивно лице, Шифра 08 уписује се за лице које за себе сматра да спада у неку категорију неактивних лица која није напред наведена.

Ситуација пре годину дана

Колона 112 - Који је био ваш главни статус пре годину дана

За одговор на ово питање видети упутство код питања у колони 111.

Код одговора на ово питање анкетирано лице треба да изнесе властито мишљење о свом главном статусу пре годину дана, односно за њега треба да се упише једна од наведених шифара. При том, одговор на ово питање, као и одговор на питање у колони 111, не треба везивати за претходно дате одговоре. Информације прикупљене путем питања у колони 111 и овог питања, која имају исту структуру, омогућавају да се обезбеди приступ различитим типовима покретљивости становништва (између запослених, незапослених и неактивних, променљивост професионалног статуса и економске активности, географска покретљивост итд).

Лица код којих су уписане шифре од 02 до 08 не одговарају на питања у колонама 113 и 114, него директно дају одговор на питање у колони 115.

Колона 113 - Какав је био ваш професионални статус пре годину дана

На ово питање одговарају само лица која су пре годину дана обављала неки плаћени посао. Ово питање служи да би се добила информација о лицима која су променила професионални статус у претходној години.

За одговор на ово питање видети упутство код питања у колони 85.

Колона 114 - Делатност (локалне јединице) у којој сте радили пре годину дана (шта се производило или које су се услуге пружале)

Уписује се делатност локалне јединице за она лица која су пре годину дана обављала неки плаћени посао. За одговор на ово питање видети упутство код питања у колони 46. Шифра делатности је двомесна. Шифрирање делатности врше статистичари.

Статус у националној служби за запошљавање

На ова питања одговарају сва лица стара од 15 до 74 године.

Колона 115 - Да ли сте пријављени Националној служби за запошљавање

Да и примате накнаду за незапослене, Шифра 1 - ова шифра уписује се за лице које нема посао и пријављено је Националној служби за запошљавање у циљу налажења посла, као и за лице које ради а пријављено је НСЗ ради тражења другог посла, односно промене запослења. Ова шифра уписује се и за лице које прима накнаду за незапослене преко Националне службе за запошљавање. Право на накнаду за незапослене имају само она лица која су била запослена и којима се уплаћивало осигурање у случају незапослености;

Да али не примате накнаду за незапослене, Шифра 2 - уписује се за лице које је пријављено Националној служби за запошљавање у циљу налажења посла, али не прима накнаду за незапослене;

Не и не примате накнаду за незапослене, Шифра 3 - уписује се за лице које није пријављено Националној служби за запошљавање у циљу налажења или промене посла и не прима накнаду за незапослене.

Образовање и/или обука

Колона 116 - Највиша завршена школа/обука

Без школе, Шифра 1 - уписује се за лице које нема ниједан разред завршене школе. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питања у колонама 117-119, него директно даје одговор на питање у колони 120;

1-4 разреда основне школе, Шифра 2 - уписује се за лице са завршених 1-4 разреда основне школе. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питања у колонама 117 и 118, него директно даје одговор на питање у колони 119;

5-7 разреда основне школе, Шифра 3 - уписује се за лице са завршених 5-7 разреда основне школе. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питања у колонама 117 и 118, него директно одговара на питање у колони 119;

Основна школа, Шифра 4 - уписује се за лице са завршеном (осмогодишњом) основном школом. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питања у колонама 117 и 118, него директно одговара на питање у колони 119;

Средња стручна школа у трајању 1-3 године, Шифра 5 - уписује се за лице са завршеном средњом стручном школом у трајању од 1-3 године;

Средња стручна школа у трајању 4-5 година или гимназија, Шифра 6 - уписује се за лице са завршеном средњом стручном школом или гимназијом;

Виша школа, Шифра 7 - уписује се за лице са завршеном вишом школом;

Факултет, академија или висока школа, Шифра 8 - уписује се за лице са завршеним факултетом, академијом или другом високом школом;

Магистар наука, Шифра 9 - уписује се за лице које је одбраном магистарског рада стекло академски назив магистра наука;

Доктор наука, Шифра 10 - уписује се за лице које је одбраном докторске дисертације стекло академски назив доктора наука.

Колона 117 - Подручје највишег стеченог образовања/завршене обуке

Одговор на ово питање дају само лица за која је код питања у колони 116 уписана једна од шифара од 05 до 10.

Анкетар треба да, на основу највише завршене школе или обуке коју је анкетирано лице завршило, упише једну од понуђених шифара које су дате према класификацији ISCED/97. Приликом одговора на ово питање треба уписати најдетаљнију шифру понуђених подручја образовања. За једно лице може бити уписана само једна шифра. Код шифре за подручје образовање и обуке прва цифра представља најшири ниво, друга цифра представља детаљнији ниво, а трећа цифра представља најдетаљнији ниво подручја образовања или обуке. За подручја образовања за која нису понуђени детаљнији нивои треба уписати шифре најширег нивоа, а за подручја за која су понуђени детаљнији нивои треба уписати шифру најдетаљнијег нивоа.

На пример:

- ако је лице завршило факултет, школу или курс страних језика за то лице треба уписати шифру 222 а не шифру 200;
- ако је лице завршило факултет, школу или курс из области рачунарства/ информатике, за такво лице код овог питања треба уписати шифру 481 а не шифру 400;
- ако је лице завршило школу или курс за коришћење рачунара код овог питања треба уписати шифру 482 а не шифру 400;
- ако је лице завршило факултет, школу или курс из области биолошких наука, или наука о животној средини, за то лице код овог питања треба уписати шифру 420 а не шифру 400;
- ако је лице завршило факултет, школу или курс из области физичких наука за то лице код овог питања треба уписати шифру 440 а не шифру 400;
- ако је лице завршило факултет, школу или курс из области математике или статистике за то лице код овог питања треба уписати шифру 460 а не шифру 400;

Шифра 000, Општи програми - обуке или школе које се сврставају у ове програме дају опште образовање које је усмерено на давање општих знања и нису усмерене на стицање специјалистичких знања. Овде спадају:

- основни програми - који обухватају основни општи програм предшколског, основног и средњег образовања (основне школе и опште гимназије);
- програми за описмењавање - обухватају описмењавање и учење основних рачунских радњи;
- програми који су засновани на развоју личности - подразумевају усавршавање личних способности и вештина (нпр. обуке којима се стичу знања која побољшавају лично понашање, менталне способности, вештине бољег памћења, бржег учења, боље концентрације, вештине комуникације итд.);

Шифра 100, образовање наставника и наука о образовању - ову шифру треба уписати за лице које је завршило школу или обуку за рад у вртићима, предшколском и основном образовању, образовању одраслих и хендикепирене деце. Ову шифру треба уписати за лице које је завршило дефектологију, учитељску школу или факултет, школу за васпитаче, школу за наставни кадар, просветну струку у оквиру усмереног образовања, педагошке школе и остале средње, више и високе школе за наставни кадар;

Шифра 200, Хуманистичке науке (филозофија, историја, култура, веронаука), језици и уметност - ова шифра уписује се за лице које је највиши ниво школског образовања или обуке стекло завршавањем неке од школа из следећих области:

- **уметности** :

- ликовне уметности (цртање, сликање, вајарство, историје уметности итд.), извођачке уметности (музика, драма, плес, циркуске вештине, итд.), графичке и аудиовизуелне уметности (фотографија, филмска уметност, музичка продукција, радио и телевизијска продукција, штампачка и издавачка продукција), дизајна (костимографија, модни, индустријски, дизајн ентеријера, излога и сл.), занатства (керамика, златарство и јувелирство, везиљство, плетилство, уметничка обрада стакла, аранжирање цвећа, клесање камена, резбарење дрвета, израда и оправка музичких инструмената, народна радиност и слично), и осталог уметничког стваралаштва;

- **хуманистичких наука:**

- религије, матерњи језик и књижевност, историје, филозофије, археологије, логике, етике, лингвистике, књижевности, теологије;

Шифра 222, Страни језици - ова шифра уписује се за лице које је највиши ниво школског образовања или обуке стекло завршавањем неких од школа или факултета страних језика (живи или класични) Нпр. филолошка гимназија, филолошки факултет и сл;

Шифра 300, Друштвене, економске, правне и политичке науке, социологија, психологија и бизнис - ова шифра уписује се за лице које је највиши ниво школског образовања или обуке стекло завршавањем неке од школа или факултета из области **друштвених наука** (друштвена географија, етнологија, антропологија, социологија, психологија, школе и факултети за библиотекарство, итд.), **економских наука** (економске, трговачке и комерцијалне школе и факултети, факултети за менаџмент, бизнис и слично), **политичких наука и грађанских права** (школе и факултети политичких наука, школе

и факултети за журналистику и сл) и **правних наука** (средње, више, високе школе и факултети из области административних и правних наука);

Шифра 400, Природне науке, математика и информатика - ова шифра уписује се за лице које је највиши ниво школског образовања или обуке стекло завршавањем неког од факултета, школа или курсева из области природних наука, математике и информатике, а које нису укључене у подручја образовања која су обухваћена под шифрама 420, 440, 460, 481 и 482;

Шифра 420, Биолошке науке и животна средина - ова шифра уписује се за лице које је највиши ниво школског образовања или обуке стекло завршавањем неке од школа или факултета из следећих области: биологија, генетика, ботаника, бактериологија, токсикологија, микробиологија, генетика, биохемија, биофизика, зоологија, орнитологија, проучавања животне средине (екологија) и сл.;

Шифра 440, Физичке науке - ова шифра уписује се за лице које је највиши ниво школског образовања или обуке стекло завршавањем неке од школа или факултета из области физичких наука као што су: физика и астрономија, физичка хемија, хемија, наука о земљи, природна географија, геологија, метеорологија, сеизмологија, геофизика, хидрологија, вулканологија, палеоекологија и сл.;

Шифра 460, Математика и статистика - ова шифра уписује се за лице које је највиши ниво школског образовања или обуке стекло завршавањем неке од школа или факултета из области математике и статистике (математичка гимназија, математичко информатичка струка у средњем усмереном образовању, више и високе школе из области математике и статистике);

Шифра 481, Информатичке науке - ова шифра уписује се за лице које је највиши ниво школског образовања или обуке стекло завршавањем неког од факултета, школа и курсева из области информатичких наука (систем дизајн, програмирање и програмски језици, развијање софтвера и хардвера, администрирање мреже, оперативни системи и сл.);

Шифра 482, Коришћење рачунара - ова шифра уписује се за лице које је највиши ниво школског образовања или обуке стекло завршавањем неке од неке од школа, факултета или курсева у вези употребе софтвера за рачунање, обраду података, штампање, обраду текста, коришћење интернета и сл.;

Шифра 500, Инжињеринг, производња и грађевинарство - ова шифра уписује се за лице које је највиши ниво школског образовања или обуке стекло завршавањем неке од школа, факултета или курсева из области:

– **инжињеринга, технике и технологије** - школе , факултети и курсеви из области:

- машинства, електротехнике, енергетике, електронике, аутоматике укључујући и телефонију;
- процесне, хемијске, биохемијске и лабораторијске технологије;
- пројектовање и надзор хемијских постројења и контролних система;
- саобраћајно инжењерство (моторна возила, пловила и летилице);

– **производне технологије** - производња и прерада хране, пића, текстила и дувана, одеће и обуће, прерада дрвета, производња папира, гуме, пластике и стакла, рударства и енергетске сировине;

– **архитектуре и грађевинарства** - архитектура, урбанизам и геодезија, грађевинарство, хидротехника и сл.;

Шифра 600, Пољопривреда, шумарство, рибарство и ветеринарство - ова шифра уписује се за лице које је највиши ниво школског образовања или обуке стекло завршавањем неке од школа , факултета или курсева из области:

- производње биља и узгоја домаћих животиња
- хортикултуре
- шумарства и лова
- рибарства и
- ветеринарства;

Шифра 700, Здравство и социјална заштита - ова шифра уписује се за лице које је највиши ниво школског образовања или обуке стекло завршавањем неке од школа, факултета или курсева из области здравства (медицина, стоматологија, фармација) и социјалне заштите;

Шифра 800, Услуге (личне и транспортне услуге, заштита околине и заштита имовине и лица) - ова шифра уписује се за лица која су највиши ниво школског образовања или обуке стекла завршавањем неке од школа, факултета или курсева из области угоститељства, туризма, спорта, из области услуга за домаћинство (димничар, хемијско чишћење, погребне услуге и сл.), личних услуга (фризерске и козметичарске), транспортних услуга (контрола авио саобраћаја, управљање моторним возилима у свим врстама саобраћаја, поштанске услуге осим услуга телефонске мреже), заштите околине (обука, нпр. ђубретари), комуналних услуга и водо снабдевања, услуга заштите имовине и лица (лица која су завршила неки од курсева, школа или факултета из области јавне и државне безбедности, противпожарне заштите, заштите и сигурности на раду, царинских послова, области војних наука и одбране);

Шифра 900, Непознато - уписује се за лице чије највише завршено подручје образовања је непознато или не може се сврстати ни у једно од наведених подручја образовања.

Колона 118 - Врста, смер и одсек школе коју сте завршили

Анкетирано лице треба да да што потпунији одговор о врсти, смеру или одсеку школе коју је завршило. На пример, ако је лице завршило:

- средњу занатску школу, треба навести одсек, нпр: за куваре, текстилце, вариоце итд;
- гимназију, треба навести смер, нпр: језичка или математичка гимназија;
- филозофски факултет, навести смер, нпр. социологија, филозофија, психологија, педагогија, историја итд.

Колона 119 - Година када сте стекли највиши степен образовања/завршили обуку

Уписује се година када је лице стекло највиши степен образовања, или година када је лице завршило обуку. Уколико лице тачно не зна годину стицања највишег степена образовања /завршетка обуке, треба извршити процену.

Колона 120 - Да ли сте у претходне 4 седмице похађали школу која спада у систем формалног образовања

Да, као ученик, студент или ученик/студент на обавезној пракси, Шифра 1 - уписује се за лице које је, у претходне 4 седмице, похађало школу која спада у систем формалног образовања као ученик/студент, или ученик/студент на обавезној пракси;

Да, школујете се у оквиру формалног система образовања, али сте били на распусту, Шифра 2 - уписује се за ученика/студента, или ученика/студента који се налази на обавезној пракси и који се школује у оквиру формалног система образовања, а који је у претходне 4 седмице био на школском распусту и намерава да настави школовање после распуста;

Не, не школујете се у оквиру формалног система образовања, нити сте ученик/студент на обавезној пракси, Шифра 3 - уписује се за лице које се не школује у оквиру формалног система образовања. Лице код кога је уписана ова шифра не одговара на питања у колонама 121-124, него директно даје одговор на питање у колони 125.

Формални систем образовања је дефинисан као образовање са следећим карактеристикама:

- утврђен је циљ и ниво образовања;
- одржава се у образовним институцијама које су у оквиру формалног система образовања (школе, високе школе и факултети);
- завршавањем школа и факултета које су у систему формалног образовања добијају се сведочанства и дипломе које су признате од стране министарства просвете.

Колона 121 - Коју сте школу похађали

1-4 разреда основне школе, Шифра 1 уписује се за лице које је у претходне 4 седмице похађало неки од првог до четвртог разреда основне школе. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питања у колонама 122 - 124, него директно даје одговор на питање у колони 125;

5-8 разреда основне школе, Шифра 2 уписује се за лице које је у претходне 4 седмице похађало неки од петог до осмог разреда основне школе. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питања у колонама 122 - 124, него директно даје одговор на питање у колони 125;

Средњу стручну школу у трајању 1-3 године, Шифра 3 уписује се за лице које је у претходне 4 седмице похађало средњу стручну школу у трајању од 1 до 3 године. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питање у колони 122, него директно даје одговор на питање у колони 123;

Средњу стручну школу у трајању од 4-5 година, или гимназију, Шифра 4 уписује се за лице које је у претходне 4 седмице похађало средњу стручну школу у трајању од 4 до 5 година, или гимназију. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питање у колони 122, него директно даје одговор на питање у колони 123;

Факултет, академију или високу школу, Шифра 5 уписује се за лице које је у претходне 4 седмице похађало факултет, академију или високу школу. Ову шифру треба уписати и за лице које је уписало вишу школу, с обзиром да су у међувремену, према Болоњској конвенцији, више школе добиле статус високих школа;

Постдипломске или докторске студије, Шифра 6 уписује се за лице које је у претходне 4 седмице похађало постдипломске или докторске студије.

За лице које је истовремено похађало неколико образовних програма (у школама или на факултетима), треба узети у обзир највиши степен образовања.

Колона 122 - Да ли током студија живите ван свог домаћинства (у студентском дому, другом домаћинству и сл.)

Да, Шифра 1 уписује се за лице које током студирања живи ван свог домаћинства, на пример у студентском дому, изнајмљеном стану, другом домаћинству и сл.;

Не, Шифра 2 уписује се за лице које, током студирања, не живи ван свог домаћинства.

Колона 123 - Подручје вашег формалног образовања

За одговор на ово питање видети објашњење код питања у колони 117.

Колона 124 - Врста, смер и одсек школе коју сте похађали

За одговор на ово питање видети објашњење код питања у колони 118.

Колона 125 - Да ли сте у претходне 4 седмице имали неку обуку ван формалног система образовања (курс, семинар, конференција, приватни часови и сл.)

Под појмом „обука ван формалног система образовања“ (неформално образовање) подразумева се образовање чијим завршавањем се могу, али и не морају, добити одговарајућа сведочанства, дипломе, потврде и сл. Ова обука може бити везана како за посао, тако и за лични интерес, амбицију, хоби итд.

Да, Шифра 1 уписује се за лице које је у претходне 4 седмице имало обуку ван формалног система образовања. Ова обука обухвата:

- курсеве, семинаре и конференције које су плаћене од стране послодавца и везане су за садашњи посао;

- курсеве, семинаре и конференције које су организоване од стране Националне службе за запошљавање, синдиката, агенције за запошљавање и сл.;
- курсеве страних језика, часове клавира, школу вожње, похађање уметничких школа које су ван система формалног образовања;
- разне активности везане за спорт, рекреацију, хоби;
- наставу преко интернета и сл.

Не, Шифра 2 уписује се за лице које у претходне 4 седмице није имало обуку ван формалног система образовања. Лице за које је уписана ова шифра не одговара на питања у колонама од 126 до 130, него директно даје одговор на питање у колони 131.

Колона 126 - Подручје образовања/обуке ван формалног система образовања

За одговор на ово питање видети упутство код питања у колони 117.

Колона 127 - Врста обуке/курса ван формалног система образовања

Анкетирано лице треба да да што прецизнији назив обуке или курса коју је похађало ван формалног система образовања (нпр. курс страног језика, обука за возаче, обука за рад на компјутеру, дактилографски курс, курс за козметичаре, фризере, куваре, кројаче, столаре, аутомеханичаре и сл., такође треба дати што прецизнији назив обуке/курса на послу).

Колона 128 - Колико сте часова у претходне 4 седмице провели на тој обуци (курсу, семинару, конференцији, и сл.)

За лице које је у претходне 4 седмице похађало неку обуку или курс, ван формалног система образовања, треба уписати тачан број часова које је провело на тој обуци.

Колона 129 - Да ли је та обука везана за

На ово питање одговара лице које је у претходне 4 седмице похађало неку обуку у оквиру неформалног система образовања која је везана за:

Посао, Шифра 2 уписује се за лице које је похађало наведену обуку због стицања знања, способности или вештина везаних за садашњи посао, у циљу добијања веће плате или напредовања на послу;

Ваш лични интерес и амбицију, Шифра 2 уписује се за лице које је похађало наведену обуку из личних или друштвених разлога, хобија, због рекреације и сл.

Колона 130 - Да ли се та обука одржавала

За лица која су у претходне 4 седмице похађала неку обуку у ван формалног система образовања, треба уписати једну од наведених шифара:

Искључиво за време радног времена, Шифра 1 уписује се за лице које је похађало обуку за време радног времена (радни сати су замењени сатима обуке), као и за лице које је обуку похађало ван радног времена, али му се ти сати рачунају као да је радило. У оба случаја обука је плаћена од стране послодавца;

Претежно за време радног времена, Шифра 2 уписује се за лице које је похађало наведену обуку, већим делом за време радног времена, а мањим делом ван радног времена. Ову шифру треба уписати и за лице које је исти број сати обуке имало за време и ван радног времена (нпр. обука, која дневно траје 4 сата, се одвијала у трајању од 2 сата у радно време, а 2 сата ван радног времена);

Претежно ван радног времена, Шифра 3 уписује се за лице које је похађало наведену обуку претежно ван радног времена;

Искључиво ван радног времена, Шифра 4 уписује се за лице које је похађало наведену обуку ван радног времена. Ову шифру треба уписати и за неплаћене помажуће чланове у породичном послу који су имали обуку везану за посао на коме раде (и за коју нису били плаћени);

Нисте били запослени, Шифра 5 уписује се за лице које није било запослено у време похађања наведене обуке.

За лице које је у току дужег временског периода (у року од 4 седмице) похађало наведену обуку и при том је у једном периоду обуке радило, а у једном периоду није, при одговору на ово питање треба узети у обзир ситуацију која је дуже трајала. На пример, ако је лице у претходне 4 седмице радило 3 седмице, и за то време је похађало обуку која се одвијала за време радног времена треба уписати шифру 1, а ако лице у претходне 4 седмице није радило 3 седмице и ако је за време те три седмице похађало наведену обуку, треба уписати шифру 4 или 5, зависно од тога да ли је у том периоду имало запослење или није.

Финансијска ситуација у домаћинству

Колона 131 - Како оцењујете финансијску ситуацију у свом домаћинству

Као одговор на ово питање уписује се једна од понуђених шифара од 1 до 4. Сваки члан домаћинства даје личну оцену финансијске ситуације у којој се домаћинство налази, што значи да се одговори анкетираних чланова истог домаћинства могу слагати, али и разликовати.

Колона 132 - Колики је приближно био укупан приход вашег домаћинства у прошлом месецу (који су остварили сви чланови домаћинства)

Уписати укупан износ прихода свих чланова домаћинства остварених у прошлом месецу. У укупне приходе треба укључити примања од рада свих чланова домаћинства, као и износ пензија, стипендија, накнада за незапосленост, социјалне помоћи, прихода од издавања некретнина, опрема, машина, као и остале приходе који су чланови домаћинства остварили у месецу који је претходио анкетању (у мају 2012. године). Износ уписан у овој колони не може бити мањи од износа уписаног у колони 61 за било ког члана домаћинства, односно треба да буде барем једнак збиру зарада свих чланова домаћинства, који су уписани у колони 61.

Сарадња са домаћинством

Колона 133 - Сарадња са домаћинством

Анкетар треба да упише шифре: 1, 2 или 3, зависно од тога како оцењује сарадњу са домаћинством. Оцена представља субјективни утисак анкетара о томе како су чланови домаћинства сарађивали с њим у току њиховог анкетања.

Питање 134 - Да ли домаћинство има фиксни телефон

Да, Шифра 1 заокружује се за домаћинство које има фиксни телефон и чији чланови домаћинства желе да дају број фиксног телефона. У предвиђене кућице треба уписати број фиксног телефона, уз обавезан позивни број.

Не, нема фиксни телефон, Шифра 2 заокружује се за домаћинство које нема фиксни телефон;

Нико од одраслих чланова домаћинства не жели да да број фиксног телефона, Шифра 3 заокружује се уколико домаћинство има фиксни телефон, али чланови домаћинства не желе да дају његов број.

Питање 135 - Да ли неко од одраслих чланова домаћинства има мобилни телефон

Да, број, Шифра 1 заокружује се ако неко од одраслих чланова домаћинства има мобилни телефон чији број жели да да. У овом случају, у предвиђене кућице треба уписати тај број. За лице које је пристало да да број свог мобилног телефона, у предвиђене кућице треба уписати његов редни број из колоне 0 са друге стране упитника;

Не, нико од чланова нема мобилни телефон, Шифра 2 заокружује се уколико ни један од одраслих чланова домаћинства нема мобилни телефон;

Нико од чланова не жели да да број мобилног телефона, Шифра 3 заокружује се уколико ниједан од одраслих чланова домаћинства не жели да да број мобилног телефона.

Извештај анкетара**Колона 136 - Трајање анкетања**

Анкетар треба да у предвиђене кућице упише број часова и /или минута за време којих је трајало анкетање.

Колона 137 - Домаћинство је анкетирано

Анкетар треба да заокружи једну од понуђених шифара.

У првом покушају, Шифра 1 заокружује се уколико је домаћинство анкетирано приликом прве посете;

У другом покушају, Шифра 2 заокружује се уколико је домаћинство анкетирано приликом друге посете;

У трећем покушају, Шифра 3 заокружује се уколико је домаћинство анкетирано приликом треће посете.

Да би успешно обавио анкетање, анкетар једно домаћинство може посетити највише три пута. Ако ни у трећем покушају анкетар не затекне у стану/кући никог од чланова изабраног домаћинства, на обрасцу АРС-а у колони 6 треба уписати шифру 6 (недоступно домаћинство).

На крају образца, у предвиђене кућице треба унети шифру анкетара и контролора одговорних за попуњавање упитника, а у реду "датум анкетања" уписати датум када је анкетање извршено, а које не миже бити пре нити после временског интервала предвиђеног за анкетање (за април 2012. године то је период од 23.априла до 6.маја).

Методологије и стандарди: **Анкета о радној снази - април 2012. - Методолошко упутство**

**Рукопис припремили: Владан Божанић, Јелена Манојловић, Катарина Станчић,
Славица Новаковић и Мирјана Марјановић**

РЕДАКЦИЈА

Руководилац: Зоран Јанчић

Чланови: Снежана Лакчевић, Сунчица Шестић, Олга Меловски Трпицац, мр Љиљана Ђорђевић,
Љиљана Секулић и Драган Поповић,

Технички уредник: Ирена Димић

www.stat.gov.rs

Издаје и штампа:

Републички завод за статистику, Београд, Милана Ракића 5

Телефон: 011 2412-922 • Телефакс: 011 2411-260

Број страна: 64 • Тираж: 160

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
006+311

МЕТОДОЛОГИЈЕ и стандарди /
Републички
завод за статистику Србије ; за издавача
Драган Вукмировић. - 2003, бр. 1- . -
Београд (Милана Ракића 5) : Републички
завод за статистику Србије, 2003- (Београд
: Републички завод за статистику Србије). -
29 cm

ISSN 1451-7477 = Методологије и стандарди
- Републички завод за статистику Србије

COBISS.SR-ID 112201996